

44

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
MEZUNİYET SONRASI EĞİTİMİ FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANECİLİK VE DOKÜMANTASYON
ENSTİTÜSÜ

YÜRÜTÜLMEKTE OLAN
YAPI ARAŞTIRMALARININ
DUYURULMASI

NIHAL ÖZTÜKEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA, 1976

İÇİNDEKİLER

ÖZ	v
I- GİRİŞ	1
A. Tanımlar, Çalışmanın Amacı ve Kapsamı, Kullanılan Yöntem ve Çalışmanın Düzeni, Yararlanılan Kaynaklar	1
1. Tanımlar	1
2. Amaç ve Kapsam	3
3. Yöntem ve Düzen	7
4. Kaynaklar	8
B. Bilimsel Teknik Araştırma	12
1. Genel	12
2. Yapı Sektörü	15
C. Dokümantasyon ve Enformasyon Birimleri, İşlemleri	18
D. Yabancı Ülkelerde Yapı Dokümantasyonu ve Enformasyonu Çalışmaları	23
1. Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu (CIB)	24
2. İskandinav Ülkeleri	28
3. Hollanda	29
a) Yapı Endüstrisi Dokümantasyon Bürosu	29
b) Yapı Merkezi	29
4. Diğer Ülkeler	31

II- TÜRKİYE'DE YAPI DOKÜMANTASYONU VE ENFORMASYONU HAREKETLERİNİN TARİHÇESİ, YAPI ARAŞTIRMASI YAPAN KURULUŞLAR, BU KURULUŞLARDA DOKÜMANTASYON, ENFORMASYON ÇALIŞMALARI VE ARAŞTIRMA PROJELERİ KONUSUNDA BİLGİ AKIMI.....	32
A. Yapı Dokümantasyonu ve Enformasyonu Hareket- lerinin Tarihçesi	32
1. Yapı Araştırma Enstitüsü	32
2. Konut Araştırmaları İşbirliği Komisyonu	33
3. İnşaat Sektöründe Araştırmaların Prog- ramlanması Kollokyumu	36
4. Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu (CIB) Üyeliği	38
5. Yayınlar	40
B. Yapı Araştırması Yapan Kuruluşlar	40
C. Yapı Araştırması Yapan Kuruluşlarda Doküman- tasyon ve Enformasyon Çalışmaları	49
1. Çalışmaları Etkileyen Faktörler	50
a) Ana Kuruluş ya da Araştırma Biriminin Tutumu	50
b) Bilgi Birimini Oluşturan Öğelerin Olanakları	54
1) Personel	
2) Koleksiyon	
3) Yapı ve Gereç	
4) Bütçe	
5) Kullanıcı	
D. Araştırma Projeleri Konusunda Bilgi Akımı	70

III- ÖNERİLER VE SONUÇ	75
Örnek 1 : Yapı Araştırma Proje Duyurma Komis- yonu Yönetmelik Taslağı	83
Örnek 2 : Duyurunun Yapılması	90
EK 1 Türkiye'de Yapı Araştırması Yapan Kuruluşlar..	95
EK 2 Yabancı Ülkelerde Yapı Dokümantasyonu ve Enformasyonu Alanında Çalışan Kuruluşlar.....	97
EK 3 9-10 Temmuz 1964 Tarihinde Yapılan Konut Araş- tırmaları Koordinasyon Toplantısı'na Katılan Kuruluşlar	104
EK 4 A Chart Illustrating Some of the Relations Between the Branches of Natural Science and Technology	105
EK 5 Yapıya İlişkin Araştırma Yapan Kuruluşların Görevleri	106
EK 6 Anket Formu	111
EK 7 Yapıya İlişkin Sınıflandırma Sistemleri	123
KISALTMALAR LİSTESİ	130
BİBLİYOGRAFYA	131

Ö Z

Çalışmada Ankara'da yapı araştırması yapan kuruluşların yürütmekte oldukları araştırmaları birbirlerine duyurmalarını sağlayacak bir model geliştirilmiştir. Bunun için yapı araştırması yapan 16 kuruluştan 10'unun araştırma birimleri ve bilgi birimleri incelenmiş ve mevcut duyuru örnekleri tanıtılmıştır. Sonuçta duyurma işlemini düzenleyecek bir komisyonun kurulması önerilmiştir. Komisyonun çalışmalarını düzenleyen bir yönetmelik hazırlanmıştır. Araştırma birimlerinin yürütmekte oldukları araştırma çalışmalarını bir duyuru formu ile yılda iki kez birbirlerine iletmeleri öngörülmüştür. Duyuru formunun açıklaması yapılmıştır. Sistemin işletilmesinde koordinasyon görevi TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü'ne verilmiştir.

G İ R İ Ş

A. Tanımlar, Çalışmanın Amacı ve Kapsamı,
Kullanılan Yöntem ve Çalışmanın Düzeni,
Yararlanılan Kaynaklar

1. Tanımlar

Yapı kavramı, binaları, karayollarını, demiryollarını, su yapılarını, hava alanlarını ve bunları tamamlayan bütün inşaatları kapsar.

Yapı araştırması, yapının tablo 1'de belirtilen evrelerinde sorunları ortaya çıkarmayı ve çözümlenmeyi amaçlayan bir çalışmadır. Çıkan sonuçların ilgili kişi ve kuruluşlara aktarılması genellikle esastır.

TABLO 1

YAPININ EVRELERİ

<u>Yapının Evreleri</u>	<u>İlgili Kişi ve Kuruluşlar</u>
Plân öncesi	Yapı sahibi, Finansmanı sağlayan kuruluş, Teknik müşavir.
Plânlama, hesaplama ve tasar	Mimar, İnşaat mühendisi, Tesisat mühendisi.

Isıtma ve havalandırma mühendisi,
Elektrik mühendisi,
(Akustik, aydınlatma, vb.
konularda uzmanlar).

Yapım

İnşaat müteahhidi,
Taşaronlar (örneğin, hafriyat,
asfalt, sıhhî tesisat, elektrik
tesisatı, asansörler, cam işleri,
badana ve boya işleri, döşeme
işleri, vb. için).

Yapı Kontrol

İmar müdürlüğü,
Yapı kontrol müdürlüğü,
Sağlık müdürlüğü,
Çalışma müdürlüğü,
Belediye hizmetleri (örneğin,
su, kanalizasyon, gaz, elektrik
gibi).

KAYNAK: L.M. Giertz, J. van Ettinger and K.L. de Vries,
"Fundamental Aspects of Transmission of Knowledge",
Building Research and Documentation First CIB Congress
Rotterdam, 1959 (Amsterdam: International Council
for Building Research Studies and Documentation, 1961)
363. S.

Yapı araştırma projesi, belli bir kuruluş bünyesinde ya da o kuruluşun desteği ile belli bir kişi tarafından yürütülen, adı, başlama, bitme tarihleri ve mümkünse evreleri belirtilmiş olan yapıya ilişkin bir araştırma çalışmasıdır.

2. Amaç ve Kapsam

Yapı konusunda araştırma çalışmaları yapan ya da yaptıran kuruluşların çalışma programlarına alınmış araştırma projelerinin yürütülme evresinde iken ilgili kuruluşlara duyurulması için gerekli bilgi akım sisteminin ortaya konması çalışmanın amacıdır.

Böyle bir sisteme duyulan gereğin nedenleri bugün artık bellidir.

Gelişmiş ülkelerde yeni teknolojilerin üretilmesinin önem taşımaya karşı gelişmekte olan ülkelerde teknoloji transferi ağırlık kazanmakta ise de belli bir aşamadan sonra bu ülkelerde de yeni teknolojilerin üretilmesi önemli olmaktadır. Bu düzeyde ise kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayacak olan araştırma politikası hedeflerinin saptanması gerekmektedir. Bu politika çerçevesi içinde geliştirilecek etkin bir bilgi akım sistemi o zamana dek sonuçlanmış araştırma çalışmalarından, yapılmış denemelerden, başarılarından ve başarısızlıklardan yararlanma olanağı verecektir. Halen yürütülmekte olan araştırmaların duyurulması sistemi ülke kalkınmasında etkin bir rol oynayacak, araştırma konularında tekrarın önlenmesini, paralel çalışmaların getireceği zaman kaybına meydan verilmemesini sağlayacaktır.

Eski çağlarda yazışma ve görüşme ile yapılan haberleşme sonraları yerini büyük çapta kitaplara, süreli yayınlara bırakmıştır. Böylece araştırmacı kendi konusundaki gelişmeleri zaman kaybı olmadan izleme olanağını bulmuştur. Günümüzde ise bu değerli bilgi kaynakları değerlerinin büyük bir bölümünü kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bilim o denli büyük bir hızla gelişmektedir ki, bir araştırma sonucunun elde edilmesi ile ilgilinin bu sonuçtan haberdar olabileceği zaman arasında geçen sürede araştırma eskiyebilmekte, sonuçlanmış araştırmaların sayı olarak çok hızlı artışı süreli yayınlarda basılabılme zamanını uzatmakta, doktora, doçentlik tezleri gibi araştırmalar ve kamu kuruluşlarında bazen hizmet içi amaçlarla yapılan araştırmalar çoğunlukla basılmamakta ve araştırmacıya ulaşmamaktadır.

UNESCO tarafından bu konuda yayınlanan bir yayında şöyle denilmektedir: Yayınlar, ne kadar yeni olursa olsun, araştırmacıya ancak geçmişin bir resmini çizebilir. Oysa, ister yalnız başına çalışsın, ister bir grup çalışması yapıyor olsun, araştırmacı için önemli olan dünyanın başka yerlerindeki laboratuvarlarda kendi konusuna ilişkin konularda yapılmakta olan araştırmalardan haberdar olmaktır. Bilimsel ilerlemenin hızı ve bazı kuruluşların sahip olduğu insan gücü ve donatım kaynaklarının büyüklüğü dolayısıyla birkaç araştırmacının birkaç laboratuvarında aynı konuda aynı yöntemlerle çalıştıklarına sık sık rastlanmaktadır. Bir başka kentte ya da bir başka ülkede araştırmacıların tıpatıp aynı araştırmayı yapıp yapmadığını bilmeden bir çalışmaya yıllarını vermek bir araştırmacının cesaretini ciddi olarak kırabilmektedir. Araştırmacının varmak istediği sonuçların tümünün ya da bir bölümünün ortaya konduğu yeni bir

makale ile çabalarının boşa gittiği ya da değerinden çok şey yitirdiği sık sık görülmektedir. Günümüzde inceleme gezileri, kongreler sırasında yapılan kişisel görüşmeler ve yazışmalar ile bu gereksinmenin karşılanmasına çalışılmaktadır. Fakat bu süreç çoğunlukla fazlasıyla gelişigüzel ve yetersizdir. Soruna tam çözümü ancak güncel araştırmaları ve araştırmacıların, laboratuvarların, kuruluşların özel çalışmalarını duyuracak olan bir bilgi servisinin kurulması getirecektir.¹

Çalışmanın kapsamının saptanmasında Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği'nce hazırlanan bir broşürden yararlanılmıştır² (ek-1).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı, 1971 Yılı Programı İcra Plânı 369 sayılı tedbirinde "Kamu sektöründeki araştırma kuruluşları amaçlarını, yapı ve fonksiyonlarını açıklayan tanıtma broşürleri ve faaliyetlerini gösteren belli sürelerde yayınlanan bültenler hazırlayacak ve ilgili bütün kuruluşlara dağıtacaktır" denmektedir.³

1

Pierre Auger, Current Trends in Scientific Research (New York: UNESCO, 1962), 222. S.

2

T.C. Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları (T.C. Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği, 1971) 1. S.

3

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı, 1971 Yılı Programı İcra Plânı İkinci Beş Yıl (1968-1972) (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1971) 85. S.

Bayındırlık Bakanlığı broşürü planda öngörülen görevin yerine getirilmesi amacı ile hazırlanmıştır. Broşürde, Bakanlık görevlerinin tanıtılmasının yanı sıra Türkiye'de yapı araştırması yönünde çalışan ya da ilgili buldukları bilinen kuruluşlar da belirtilmiştir.¹

Sözü edilen tedbir süresi devamlı bir tedbir olmakla birlikte daha sonraki yıllarda bu konuda başka yayın yapılmamıştır. Yapılan incelemeler Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanan listenin bugün de geçerli olduğunu göstermiştir. Çalışmada, yerinde inceleme ve görüşme olanaklarından yararlanma amacı ile, Broşürde belirtilen kuruluşlardan yalnız Ankara'da bulunanlar konu alınmış, Ankara dışında bulunan üniversiteler ve diğer kuruluşlar çalışmanın kapsamı dışında kalmıştır.

Ülkemizde yapı araştırması konusunda önemli yeri olan Başbakanlığa bağlı bir kuruluşun, Bakanlıklar ve bağlı kuruluşlarının, diğer kamu kurumlarının, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve bir büyük üniversitenin Ankara'da yerleşmiş bulunması yalnız Ankara için yapılmış olan çalışmayı bütün Türkiye için geçerli kılacaktır. Çalışma örnekleme yoluyla yapılmamış, her kuruluşun araştırma ve bilgi birimleri olanaklar ölçüsünde incelenmiştir.

1

T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları III. S.

3. Yöntem ve Düzen

İlgili yayınlar incelendikten ve çeşitli biçimdeki bilgiler not edildikten sonra çalışma gözlem, anket ve katılarak gözlem yoluyla elde edilen bilgilerle oluşturulmuştur.

Literatürden yararlanarak bilimsel teknik araştırma, bilgi birimleri, yabancı ülkelerde yapı dokümantasyonu ve enformasyonu çalışmaları gibi genel konularda bilgilerle esas çalışmaya giriş yapılmıştır.

Çalışmanın tanıtıcı kısmı olan ikinci bölümde Türkiye'de yapı dokümantasyonu ve enformasyonu hareketlerinin tarihçesine değinildikten sonra yapı araştırma kuruluşlarının, çalışmayı ilgilendirdiği ölçüde, yapısından, bugünkü günde verdiği faydalandırma hizmetlerinden, bu konudaki olanaklarından ve mevcut bilgi aktarma işlemlerinden, ayrı ayrı söz edilmiştir. Bilgiler yayınlardan, bu çalışma için hazırlanıp yerinde doldurulan formlardan, araştırma kuruluşu yetkilisi ve kütüphanecisi ile, ayrıca, bu konuda söz sahibi kişilerle yapılan görüşmelerden ve kişisel gözlemlerden yararlanılarak elde edilmiştir.

Araştırmaya konu olan kuruluşların olanakları, Türkiye'nin bugüne dek geçirmiş olduğu yapı araştırması, yapı dokümantasyonu, yapı enformasyonu denemeleri ve ülkenin gereksinimleri ışığında örnek bir bilgi akım sistemi geliştirilerek üçüncü bölümde sonuçlarla birlikte sunulmuştur.

Somut bilgiler yer yer tablolar halinde verilerek anlatım gücü arttırılmağa çalışılmıştır.

Yazı düzeni K.Turabian'ın A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations adlı eserine bağlı kalınarak saptanmıştır.¹ Yazının Türkçe olması nedeniyle yalnız dipnotlarda, bibliyografyada ve modelde ilgili Türk Standardlarından yararlanılmıştır.^{2,3} Bibliyografik tanıtımın eksik olduğu durumlarda tanıtım olduğu gibi alınmış, fakat çalışmanın bütünü içinde birlik sağlanmaya özen gösterilmiştir.

4. Kaynaklar

Yapı konusunda araştırma projelerinin duyurulmasının yurt dışında bile kısa bir geçmişi olduğu düşünülerek Türkiye Bibliyografyası'nın⁴ ve Türkiye Makaleler Bibliyografyası'nın⁵ yalnız 1966-1975 yılları arasındaki sayıları taranmıştır.

1

Kate L. Turabian, A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations (Chicago: The University of Chicago Press, 1973)

2

Türk Standardları Enstitüsü, Bibliyografik Tanıtım (Referans) : Temel Elemanlar, TS 195 (Ankara: Türk Standardları Enstitüsü, 1965)

3

Idem, Öz ve Yazar Özeti, TS 196 (Ankara: Türk Standardları Enstitüsü, 1965)

4

Türkiye Bibliyografyası 1928- (Ankara: Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü).

5

Türkiye Makaleler Bibliyografyası 1952- (Ankara: Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü).

Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Makale Duyuru Bülteni¹,
Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Bibliyografya Duyurusu² ve
bu yayınların 1976 yılında devamı olan Bilimsel ve Teknik Yayın-
lar Aylık Duyuru Bülteni'nin³ çıkmış sayıları taranmıştır.

Yapı araştırması yapan kuruluşlarca yayınlanan liste ve kataloglar taranmıştır. Bunlar arasında TBTAk Yapı Araştırma Enstitüsü Dokümantasyon Birimi tarafından yalnız iki yıl teksir biçiminde yayınlanan "TBTAk Yapı Araştırma Enstitüsü Dokümantasyon Birimine Gelen Yayınlar Listesi,"⁴ aynı Enstitünün yayınlarının arka kapaklarında belirtilen Enstitü yayınlarının listeleri, İmar ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma Dairesi tarafından

1

Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Makale Duyuru Bülteni
1974- (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi)

2

Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Bibliyografya
Duyurusu 1975- (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma
Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi)

3

Bilimsel ve Teknik Yayınlar Aylık Duyuru Bülteni
1976- (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi)

4

"TBTAk Yapı Araştırma Enstitüsü Dokümantasyon Birimine
Gelen Yayınlar Listesi" Sayı: 1-10 (Ankara: TBTAk Yapı Araştırma
Enstitüsü, 1971-1972) (Teksir)

yayınlanan ve Dairede mevcut koleksiyonu gösteren bir doküman listesi,¹ gene aynı Bakanlık K.A.İ. Komisyonu Sekreteryasınca hazırlanıp Araştırma Dairesi tarafından yayınlanan "Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü Cep Kitaplığı Kitap Listesi"², Genel Kurmay Başkanlığı tarafından yayınlanan Silâhlı Kuvvetler Merkez Kütüphanesi Basılı Kataloğu bulunmaktadır.³

Bunlara ilâveten TBTAk Dokümantasyon Merkezi Kütüphanesi tarafından yayınlanan "Aksesyon Listeleri"⁴ ve Devlet Plânlama

¹
Nihâl Öztükel ve Gülyüz Akdoğan, "Teknik Araştırma Dairesi Doküman Listesi No:1," (Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü, Teknik Araştırma Dairesi, 1969) (Teksir.)

²
T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi, "Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü Cep Kitaplığı Kitap Listesi" (Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi, 1965) (Teksir.)

³
Genel Kurmay Başkanlığı, Silâhlı Kuvvetler Merkez Kütüphanesi Basılı Kataloğu (Ankara: Genel Kurmay Başkanlığı, 1970)

⁴
TÜRDOK Kütüphanesi Aksesyon Listesi, 1971- (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi)

Teşkilâtı'nın bütün yayınlarını içeren yayın katalogları taranmıştır.^{1,2,3}

Bütün kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin aksesyon listeleri olmadığı ve koleksiyona yapılan yeni eklerin listelere girmediği gözönüne alınarak ilgili merkezlerin büyük bir kısmının kart katalogları da taranmıştır.

Yabancı kaynaklardan yararlanırken de tarama genellikle son on yıl için yapılmıştır. Bu kaynakların belli başlıcaları Library Literature⁴, Library Science Abstracts⁵ ve yeni adıyla Library and Information Science Abstracts⁶ tir.

1

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, Yayın Kataloğu 1960-1973 (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı, 1974)

2

Idem, Yayın Kataloğu 1974 (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1975)

3

Idem, Yayın Kataloğu 1975 (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1976)

4

Library Literature 1921- (New York: The H.W. Wilson Company)

5

Library Science Abstracts 1950-1968 (London: The Library Association)

6

Library and Information Science Abstracts 1969-
(London: The Library Association)

Yapı dokümantasyonu ve enformasyonu konusunda sunulan bazı tebliğlere, yazılan bazı yazılara ait bibliyografyalar bu taramada ayrıca önemli olmuştur. Bunlar arasında bulunan "Bibliography on Building Documentation" adlı tebliğ eki, eski olduğu halde, 193 tanıtımla zengin bir kaynak olmaktadır.¹

İlgili konularda yıllardır özel olarak derlenmiş bulunan bilgi ve dokümanlar en yararlı kaynak olmuştur.

TBTAK Dokümantasyon Merkezi tarafından 1974 yılında başlatılmış bulunan Enformasyon ve Dokümantasyon Birimleri, Akademik, İhtisas Kütüphaneleri Envanteri projesi için cevaplandırılan soru kâğıtlarından üç kuruluşa ilişkin olanlardan bazı bilgiler elde edilmiştir.

Sağlanan en yararlı bilgiler, bu çalışma için hazırlanıp çalışma sırasında yerinde doldurulan soru kâğıtları (ek 6) ve kişisel görüşmelerle elde edilmiştir. Bu bilgiler gerçek durumu belirlediği, kuruluşların olanaklarını yansıttığı ve yetkili kişilerin düşüncelerini ortaya koyduğu için önemli olmuştur.

B. Bilimsel Teknik Araştırma

1. Genel

Önceki yüzyıllarda amaca yönelik olarak başlıyan bilimsel çalışmaların ve araştırmaların 20. yüzyılda, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, yeni bir aşama ile düzenli bir şekilde ele alındığı görülmektedir.

1

Giertz, Ettinger and de Vries, "Fundamental Aspects of Transmission of Knowledge", 384. S.

İnsanoğlunun yeni bilgiler edinme isteği, daha iyi bir yaşam için uğraşısı ve bu amaçlarla araştırma alanlarını uzmanlaştırması ve araştırma çalışmalarını örgütlemesi bilimsel araştırmaların hızla artmasına neden olmaktadır.

Teknikle doğrudan doğruya ilgili olmayan alanlarda araştırmaların her kırk yılda iki katına çıkmasına karşı, topluma ve kişiye sağladığı bütün kolaylık ve ekonomik yararlarla, teknik araştırmaların çağımızda her on yılda iki katına çıktığı söylenebilir.¹

Bu artış hızı bilimsel süreli yayınlarda yayınlanan makalelerin, bilimin herhangi bir dalında yayınlanan özlerin ve araştırma birimlerinde çalışan bilim adamlarının sayısından vb. istatistiksel verilerden elde edilmektedir.

1800'lerin başında sayısı 100 kadar olan bilimsel süreli yayınlar 1850'de 1000'e ulaşmış, 1900'de 10 000'i aşmış, ve 1960'ta 100 000'i bulmuştur. Artış aynı hızla giderse bu sayı 2000 yılında 1 000 000 dolaylarında olacaktır.²

Sözü edilen artışla ilgili olarak günümüzde yaşamakta olan bilim adamlarının sayısının tarihin başlangıcından günümüze dek yaşamış olan bilim adamlarının ve araştırmacıların % 90'ına eşit olduğu da belirtilebilir.³

1
Auger, Current Trends in Scientific Research, 15.S.

2
Ibid.

3
Ibid.

Bilimsel çalışmaların ve araştırmaların geliştirilmesi amacıyla bütün ülkelerde 17. yüzyıldan başlayarak Bilim Akademileri kurulmuş ve bu kuruluşlar yüksek düzeyde bir çeyit danışman organ olarak, bilimin gelişmesine yardım etmişlerdir. 20. yüzyılda ise, Bilim Akademilerinden ayrı bünyede olan Araştırma Kurumları ortaya çıkmıştır. Bu Kurumların amaçları, özellikle araştırma alanında ülkenin olanaklarını harekete geçirmek ve araştırma yoluyla sosyal ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmaktır. Gerçekten, bilimsel çalışmalar, bir bütün olarak sadece bilimsel standardı yükseltmek için kullanılmamakta, aynı zamanda sosyal ve ekonomik gelişme için de temel bir öge meydana getirmektedir.¹

Ülkemizde de Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu temel ve uygulamalı araştırmaları geliştirmek, teşvik etmek, düzenlemek ve koordine etmek amacıyla kurulmuş bulunmaktadır.²

Ülkemizin araştırma ve geliştirmeye ayırabildiği pay çeşitli ülkelerde sabit fiatlarla Araştırma ve Geliştirme Harcamalarının (AGH) büyüme hızı ile bu harcamaların Gayri Safi Millî Hasılaya (GSMH) oranı gösterilmek suretiyle tablo 2'de belirtilmiştir. 1973 yılında yayınlanan bir çalışmadan alınmış olan veriler 1967 yılına aittir. Daha yeni verilere rastlanmamıştır.

1

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu 28-29 Haziran 1965 (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1966) 1. S.

2

Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, T.C.Devlet Teşkilâtı Rehberi (Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1972) 149. S.

TABLO 2

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME HARCAMALARI

Ülkeler	AGH büyüme hızı (1963-1967) %	AGH/GSMH (1967) %
Amerika Birleşik Devletleri	7.1	3.1
Federal Almanya	10.3	1.8
Fransa	15.0	2.3
Hollanda	9.9	2.3
İspanya	24.0	0.2
Japonya	12.4	1.5
Türkiye	4.1	0.03
Yunanistan	13.9	0.2

KAYNAK: Güleren Cankoçak, Endüstri Kesiminde Teknolojik Yenileşmenin Hızlandırılması (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1973) 13. S.

2. Yapı Sektörü

Temel ve uygulamalı araştırmalar içinde yapı sektörü araştırmaları önemli bir yer tutmaktadır. Bütün dünya ülkelerinde mevcut insan gücünün % 10'unu yapı konusunda çalışan insan gücünün, ayrıca ülkenin toplam yatırımının % 20'sini yapı yatırımlarınının teşkil edebileceği düşünülürse bu önem ortaya çıkar. Bu sebeple ülke ekonomisi, elde edilebilen malzemenin

en iyi şekilde kullanılmasını, en uygun tasarımların yapılmasını ve en uygun yapım süreçlerinin belirlenmesini emreder.¹

Yatırımlar yapı faaliyeti ve makina montajından oluşur. Sektörlere göre değişik değerler alan inşaatın Türkiye'de 1968-1973 döneminde tüm yatırımlar içindeki ortalama payı %62.5 tur. Bu nedenle inşaat sektöründeki fiyat hareketleri yatırımlar kanalıyla etkisini diğer sektörlerde de sürdürür.²

Yatırım yüzdeleri tablo 3'te ayrıntılı olarak görülmektedir.

1

B. Agard Evans and Egil Nicklin, Building Classification Practices (Rotterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1966) 5. S.

2

Algan Hacaloğlu, 1968-1974 İnşaat ve Sektörel Yatırım Deflatörleri (T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı, 1975) 1. S.

TABLO 3

YAPI YATIRIMLARI

	1973		1968-1973
	Milyon TL.	%	Ortalaması %
I. YAPI	26.758,7	54,0	62,5
a) Bina	15.059,5	56,3	54,6
1. Konut	9.502,5	63,1	57,3
2. Diğer Yapılar	5.557,0	36,9	42,7
b) Bina Dışı	11.699,2	43,7	45,4
II. MAKİNA	22.795,1	46,0	37,5
TOPLAM	49.553,8	100,0	100,0

KAYNAK: Algan Hacaloğlu, 1968-1974 İnşaat ve Sektörel Yatırım Deflatörleri, 45. S.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı döneminde yapılacak 281.1 milyar TL. toplam yatırımın 153.9 milyar TL.lık kısmı (% 54,7) yapıya gidecektir.¹

Ülkemizde, toplam yatırım içindeki payı yukarıda görüldüğü üzere, çok yüksek olan yapı sektöründe yapılmakta olan

¹

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı,
Yeni Strateji ve Kalkınma Plânı Üçüncü Beş Yıl 1973-1977
(T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1972) 204. S.

araştırmalardan en yüksek verimin elde edilmesi için araştırma hizmetindeki tekrarın önlenmesinde büyük yararlar olduğu açıktır.

C. Dokümantasyon ve Enformasyon Birimleri, İşlemleri

Dokümantasyon ve enformasyon işlemlerinin genel çizgilerinin her disiplinde aynı olması, yapı konusunda da bu işlemlerin ayrıcalık göstermemesi nedeniyle bu bölümde birimler ve işlemleri genel çerçevede içinde ele alınmıştır.

Dokümantasyon ve enformasyon, dokümanların ve her biçimdeki kayıtlı bilgilerin izlenmesi, toplanması, analiz edilmesi, düzenlenmesi, işlenmesi, saklanması ve duyurulması süreçleridir; daha genel bir deyişle, haberleşmenin en seri ve en verimli şekilde gerçekleştirilmesi için yapılması gerekli işlemlerin tümüdür.¹

İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı tarafından enformasyon konusunda yayınlanan bir eserde "Belki de gelecek on yılın en önemli olayı, gereksinmelerimizi karşılayacak, güvenilir, doğru, kullanışlı bilginin gerçek değerinin kabulü olacaktır", denilmektedir.²

¹
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, Modern Dokümantasyon ve Enformasyon İşlemleri (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, 1972) VII. S.

²
Organisation for Economic Co-operation and Development, Information for a Changing Society (Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 1971) 17. S.

Okuyucuya sadece kendi koleksiyonundaki dokümanı temin edip, başka bir hizmet vermeyi düşünmeyen eski tip kütüphaneler bugünün ihtiyacını karşılayamamak durumundadırlar.

Kitaplar öyle büyük bir hızla artmaktadır ki kendi konusunda her çıkan yayını toplamağa çalışan Amerikan araştırma kütüphaneleri her 16 yılda bir hacimlerini iki katına çıkarmaktadırlar. 60 000 den fazla süreli teknik yayın her yıl milyonlarca makale yayınlamaktadır.¹

Kendi konusundaki bütün yazıları 1 Ocak'tan itibaren haftada 40 saat ve saatte 4 makale olmak üzere okumağa başlayan 30 dil bilen bir kimyacının 31 Aralık'ta o yıl içinde yayınlanmış bütün malzemenin en çok onda birini okumuş olacağı hesaplanmıştır; bu suretle elde ettiği bilgiyi de kullanmaya zamanı kalmayacağından hiçbir kazancı olmayacaktır. Yayınlananların dışında muhtemelen daha büyük sayıda yayınlanmamış raporlar ve özel makaleler mevcuttur. Fizikçi Prof. J.D. Bernal, "Durum böyle olunca bir gerçeğe deneyle varmak veya bir teori vaz'etmek, arananın önceden keşfedilmiş ya da vaz'edilmiş olup olmadığını literatürden araştırmaktan daha kolay olabilir", demektedir.²

1

Peter Brown and George Burder Stratton, eds., World List of Scientific Periodicals Published in the Years 1900-1960 (London: Butterworths, 1963) I. S.

2

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Modern Dokümantasyon ve Enformasyon İşlemleri, 8. S.

Bir bilim adamı, yaratıcı gücü ve araştırma yeteneği ne kadar üstün olursa olsun formasyonunu mevcut bilgi birikimi üzerine kurmuştur ve iyi bir araştırma yapabilmesi için de yapılmış ve halen yapılmakta olan araştırmalardan haberdar olması gereklidir.

Bir araştırmacının çalışma saatleri ve dikkat gücü literatür araştırmasına harcanamayacak kadar değerlidir ve kendi kendine sağlayabileceği bilgiyi bekleyecek zamanı da yoktur.

Durum böyle olunca araştırmacıya ihtiyacı olan doğru bilgiyi gerektiği zamanda ve araştırmacının istediği biçimde verecek birimlere gerek duyulmuştur. Eski kütüphanelerin yerini, yalnız koleksiyonunda bulunan dokümanı değil, istenen bilgiyi, kendisinde bulunsun ya da bulunmasın, sağlayan birimler almağa başlamıştır.

Ortaya çıkan yeni birimlere dokümantasyon ve/veya enformasyon birimleri adı verilmiştir. Bu birimler ulusal dokümantasyon ve enformasyon merkezlerinin dışında genellikle araştırma kuruluşları bünyesinde kurulmaktadır.

Dokümantasyon ve enformasyon birimlerinin yaptıkları işler çok çeşitli olup genellikle bağlı buldukları kuruluşların ihtisas konularının genişliğine ve ihtisaslaşma derecelerine, literatür araştırması yapılacak malzemenin cinsine ve bilgiyi kullanacakların niteliklerine göre değişiklikler gösterir. Birimlerin en önemli fonksiyonu bilgiyi kontrol altına almaktır; daha açık bir deyişle, kendi bildiğine akan bilgiyi kullanıma yöneltme konusunda olanakları saptamaktır. Bu süreç,

bilgi kaynaklarının saptanması, bu kaynaklardan elde edilebilen bilginin toplanmasından sonra, 1) bu bilginin kayıt, sınıflama, sıralama işlemlerinin yapılarak kullanıma hazırlanması, yayın taraması vb. isteklerin karşılanması gibi pasif yöneltme ve, 2) bilginin seçimi, analiz edilmesi, çevirisinin yapılması, dizinlerinin ve özlerinin çeşitli düzenlerde muhtemel kullanıcılara çeşitli yollarla iletilmesi gibi aktif yöneltmeyi içerir.

Bu suretle bilgi merkezleri okuyucuda bilgiyi isteme ve kullanma arzusunu da uyandırırılar.

Herkese hizmet verme durumunda olan ulusal merkezlerin dışında kalan dokümantasyon ve enformasyon birimlerinin görevleri birinci derecede bağlı oldukları kuruluşa hizmet vermektir. Bu amaçla günlük çalışmalar için gerekli bilgileri hazır bulundurmak ve daha önemlisi araştırma çalışmalarını için kaynak sağlamak zorundadırlar.

Dokümantasyon ve enformasyon birimlerinde hizmet veren ve bilgi uzmanı, dokümantalist, bilgi görevlisi, özel kütüphaneci gibi adlar verilen çeşitli personelin görevlerinin gerektirdiği bilgiyi almış ve yeteneği kazanmış kişiler olarak eğitilmiş olmaları gereklidir.

Bunların dünya bilgi akın sistemini devamlı izleyerek hangi bilginin ya da yayının nereden, nasıl, hangi koşullarla sağlanacağını araştırıp bulacak uyanık ve aktif elemanlar olması gerekmektedir.

Ülkemizde Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu 1966 yılında kendi bünyesi içinde bir ulusal dokümantasyon merkezi kurmuştur. Kısa adı TÜRDOK olan bu kuruluş on yılı bulmayan bir süre içinde dünyanın çeşitli ülkelerinde birçok ulusal ve uluslararası dokümantasyon, enformasyon kuruluşlarının dahil olduğu enformasyon akın sistemi içine girmiş olup ülkemiz araştırmacılarına yayın tarama, toplu katalog, doküman sağlama, araştırma sonuçlarını duyurma, yapılacak toplantıları bildirme, eğitim vb. yoluyla hizmet vermektedir.

1968 yılında TÜRDOK hakkında bir rapor veren J.A. Schüller Türkiye'nin ulusal dokümantasyon merkezini, başka batı ülkelerinin aksine, çeşitli alanlar için ayrı ayrı birçok dokümantasyon çalışmasının başlamasından önce kurabilmiş olmasını, gerçek bir yarar olarak görmektedir.¹

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı 1974 Yılı İcra Plânının bilim araştırma ve geliştirme konusundaki 150 sayılı tedbirinde "Yurt içi ve yurt dışı bilgi akımının hızlı ve sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesi için kamu ve özel sektör kuruluşlarında bilginin izlenmesi, transferi, değerlendirilmesi işlemlerini kendi faaliyet alanı içinde yürütecek 'Enformasyon birimlerinin' ihtisaslaşmış servisler biçiminde kurulmaları desteklenecek ve bu birimlerden ilgililerin Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Dokümantasyon Merkezi (TÜRDOK) ile işbirliği halinde çalışmalarını sağlanacaktır"

¹

J.A. Schüller, Principle of Transport of Information: Further Recommendations for Building a Centre and a Network for the Communication Process in Turkey (Ankara, 1968) 4. S.

denilmektedir.¹ Daha önce kurulmuş olan bilgi birimlerine ilâveten çeşitli kamu kuruluşlarında da dokümantasyon, enformasyon üniteleri kurulmaktadır.

D. Yabancı Ülkelerde Yapı Dokümantasyonu ve Enformasyonu Çalışmaları

Bugün dünyanın 50 den fazla ülkesinde statüleri değişik 700'ün üzerinde yapı araştırma, enformasyon ve geliştirme kuruluşu bulunmaktadır.^{2,3} Bunların bir kısmı devlet kuruluşu, bir kısmı ise endüstrinin araştırma laboratuvarlarıdır. Geniş kapsamlı araştırma kuruluşlarının yanı sıra ihtisas konularında çalışan kamu ve özel sektör kuruluşları da mevcuttur.

¹
T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1974 Yılı Programı İcra Plânı Üçüncü Beş Yıl(1973-1977) (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1974) 42. S:

²
International Council for Building Research, Studies and Documentation, Directory of Building Research Information and Development Organizations (Rotterdam: International Council for Building Research, Studies and Documentation, 1971)

³
United Nations, Directory of Authorities and Principal Organizations Related to the Building Industry (United Nations, 1968)

Ayrıca 40'ın üzerinde uluslararası kuruluşun çalışma konularının yapıya ilişkin olduğu görülmektedir.¹

Birçok ülkede yapı araştırması ve/veya enformasyonu konusunda çalışan üniversiteler, kamu ve özel sektör kuruluşları yapı araştırmasında bilgi akımının önemine inanmış olarak ulusal seviyede işbirliğine girmişlerdir. Bu işbirliği bazı uluslararası kuruluşlarla ulusal sınırları aşmış ve dünya ülkeleri arasında hergün gelişen bir bilgi ağının kurulması sağlanmıştır.

Sözü edilen bilgi akımı araştırmacıya ve uygulayıcıya hizmetin ötesinde yapı araştırması konusunda işbirliğine gidilmesini amaçlamaktadır.

1. Uluslararası Yapı Araştırma,
Çalışma ve Dokümantasyon
Kurumu

(International Council for Building
Research, Studies and Documentation-CIB)

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Konut Komitesi 1949 yılında ülkelerde ulusal yapı araştırma kuruluşlarının kurulmasını ve bunların, ülkenin bütün kamu ve özel yapı çalışmalarının koordinasyonundan sorumlu olmalarını salık vermiştir.

1

International Council for Building Research, Studies and Documentation, Directory of Building Research Information and Development Organizations.

İlk çalışma olarak Konut Komitesi İcra Sekreterliği bütün ülkeleri kapsayan bir anket düzenlemiş, ve her ülkede mevcut yapı araştırma kuruluşlarına ait bilgi toplamıştır. Bu bilgiler değerlendirilerek "Directory of Building Research Organizations in Europe" adı altında yayınlanmıştır (E/ECE/121-Eylül 1950).

Konut Komitesi 13-18 Kasım 1950 de Cenevre'de Yapı Araştırma Konferansı'nın toplanmasını sağlamıştır. Konferansın amacı çeşitli ülkelerin yapı endüstrisi ve yapı çalışmalarında görev alan uzmanların yapı araştırmasının geleceği konusunda görüşebilecekleri bir forum meydana getirmek ve yapı araştırması konusunda işbirliğini uyandıracak uluslararası bir örgütün kurulma ve çalışma olanaklarını incelemek olmuştur.

Bu çalışmanın paralelinde gene Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu yapı dokümantasyonu konusunda işbirliği amacı ile 1950 de Uluslararası Yapı Dokümantasyonu Kurumu'nun (International Council for Building Documentation-CIDB) kurulmasını sağlamıştır. Konseyin amaçları şöyle özetlenebilir:

Bütün dünyada yapı dokümantasyon ve enformasyonunu geliştirmek ve çeşitli ülkeler ile ilgili uluslararası kuruluşlar arasında dokümantasyon ve enformasyon alışverişini kolaylaştırmak, özendirme ve düzenlemek.

Çalışmalar sırasında yapı araştırma, çalışma ve dokümantasyon konuları arasındaki ilişki ve yakınlığın dikkati çekmesi üzerine Uluslararası Yapı Dokümantasyonu Kurumu'nun yerini 1953 yılında kurulan Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu (International Council for Building Research, Studies and Documentation - CIB) almıştır.

Kısaca CIB adı ile anılan bu kuruluşun ana amacı yapının teknik yönünün yanı sıra ekonomik ve sosyal yönünü de kapsıyan araştırmalarda, çalışmalarda ve dokümantasyonda uluslararası işbirliğini özendirme, kolaylaştırmak ve geliştirmektir.

CIB bugün dünyanın 50'den fazla ülkesinden 200 yapı merkezinin üye olduğu bir kuruluştur.¹ Çalışmalarını çeşitli Uluslararası Çalışma Komisyonları ile sürdürmüş halen de sürdürmektedir. Konumuzu ilgilendiren komisyonlar şunlardır:

- W1 Uluslararası Yapı Sınıflandırma Komitesi - IBCC
- W12 Yapı Dokümantasyonu Sorunları
- S47 Yapı Süreçlerinde Enformasyon Akımı
- W52 Kullanıcılar İçin Enformasyon Alışverişi ve Yayılması
- W58 SfB Sınıflandırma Sisteminin Geliştirilmesi.

CIB 1959 yılındanberi her üç yılda bir yapılmakta olan kongrelerinin, çeşitli simpozyumlarının tutanaklarını yayınlar, bir süreli yayın çıkartır² ve her iki ayda bir haber yaprağı yayınlar.³ Ayrıca üye kuruluşlar arasında, yapılmış araştırma sonuçlarını bildiren özler duyurulmakta, yürütülmekte olan araştırmalar konusunda bilgi veren Araştırma Programları

¹
CIB Letter to all members (Rotterdam, 29th December 1975)

²
Building Research and Practice 1973- (International Council for Building Research, Studies and Documentation)

³
CIB Newsletter (Rotterdam: International Council for Building Research, Studies and Documentation)

ve, Haziran ve Aralık aylarında hazırlanan bilgi kartları de-
ğişimi yapılmaktadır. Merkezi olmayan bir akım sistemine göre
kartlarla yapılan duyuruda her kuruluş yürütmekte olduğu bütün
çalışmaları gerekli bilgilerle yılda iki kez öteki üye kuru-
luşlara İngilizce olarak duyurmaktadır.

Yapı konusunda dünyada yayınlanmakta olan bütün bil-
gileri toplayacak, analiz edecek ve yayacak bir kütüphane,
dokümantasyon merkezi ya da enformasyon merkezi bugüne dek
kurulmamıştır. Buna karşılık birçok ülkede Ulusal Yapı Dokü-
mantasyonu Merkezi olarak hizmet gören bir ya da birden fazla
büyük merkez kurulmuş bulunmaktadır. Ayrıca yapının her konu-
sunda ya da bazı özel konularında bilgi yayma hizmeti gören
merkezler vardır. Bunlara ilâveten de bir gruba, eğitim kuru-
luşuna, ticari kuruluşu hizmet veren daha küçük merkezler mev-
cuttur. Ulusal Dokümantasyon Merkezleri bilgi ya da enformas-
yona ilişkin bilgi değişimi yapmak amacıyla CIB vasıtasıyla
ya da ikili anlaşmalarla ilişkidelerler. Aynı şekilde, bu
ulusal merkezlerin kendi ülkelerindeki başka merkezlere bilgi
aktarma görevleri de vardır. Eğer bilgilerin düzenlenmesinde
aynı yöntemler kullanılıyorsa ve eğer bu merkezler bibliyog-
rafik tanıtım ve sınıflandırma için ortak standartlarla ça-
lışıyorlarsa, bilgi aktarma görevini yerine getirmek sonuç-
lanmış ya da yürütülmekte olan araştırmalar için fevkalâde
kolaylaşacaktır.¹

1

Evans, Building Classification Practices, 5. S.

2. İskandinav Ülkeleri

İskandinav Ülkeleri Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç 1947 yılından itibaren yapı araştırması alanında işbirliğine girmişlerdir.

İlk yıllar bu işbirliği sadece tecrübe ve bilgi değişimi şeklinde olmuştur. Daha sonra araştırmaların yanı sıra bir ülkenin araştırma kuruluşunun geç kalmadan diğer ülkelerde başlanmış çalışmalardan haberdar olması hususu üzerinde durulmuş ve araştırmaların sonuçlarının bildirilmesinden çok bunların proje, plan ve araştırma yöntemlerinin saptanması safhasında duyurulmasının önemli olduğu kanısına varılmıştır.

Çalışmalara dört ülke için de güncel olan konular saptanarak ve komiteler kurularak başlanır. Her ülke bu komitelerde genellikle iki üye tarafından temsil edilir. Her üye o konuda kendi ülkesinde yapılan çalışmalarını ayrıntılı bir raporla komiteye sunar. Bu raporlar şu bilgileri içerir:

- Ülkede bu konuda yayınlanmış bütün kitap, rapor, bülten vb. yayınların bir listesi

- Ülkede bu konuda yürütülmekte olan araştırma çalışmaları konusunda bilgi

- Ülkede plânlanmış araştırma çalışmalarının listesi ve teşebbüs edilmiş esas çalışmaların amaçlarının belirtilmesi.

Araştırma çalışmaları her ülke için ayrı renkli kâğıt kullanılarak hazırlanmış bir kitapta toplanmış olarak her iki

yılda bir İngilizce yayınlanmaktadır.¹

3. Hollanda

- a) Yapı Endüstrisi Dokümantasyon Bürosu
(Stichting Bureau Documentatie Bouwwezen,
Rotterdam)

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hollanda Hükûmeti ilgilileri savaş sonrası kalkınma politikasının saptanması için istatistiksel bilgi toplamağa çağırır. Bu amaçla 1943 yılında Yapı Endüstrisi Dokümantasyon Bürosu kurulmuştur. Kuruluş halen çalışmakta olup dokümantasyon faaliyetlerini şantiyelerde malzeme fiatı ve işçi ücretlerinin yanısıra teknik ve endüstriyel ekonomi alanında dokümantasyon üzerinde yoğunlaştırmıştır.²

- b) Yapı Merkezi
(Bouwcentrum, Rotterdam)

Yapı Merkezi 1949 yılında kurulmuştur. 1955 yılından itibaren aynı binada toplanmış olan Yapı Endüstrisi Dokümantasyon Bürosu ve Ratiobouw ile işbirliği yaparak ülkede büyük

¹
Danish Building Research Institute, Scandinavian Building Research (København: Danish Building Research Institute)

²
International Council for Building Research, Studies and Documentation, Directory of Building Research Information and Development Organizations, 107. S.

bir dokümantasyon faaliyeti meydana getirmektedir. Başka görevlerinin yanı sıra Yapı Merkezi sergi ve kurslar düzenler, yapı konusunda bilgileri her yolla yayar, bilimsel ve teknik-ticarî bilgilerin dokümantasyonunu yapar.¹

Çalışmaları dört grupta toplanabilir:

- Bilgi toplama
- Bilgi üretimi
- Bilginin şekil değiştirmesi
- Bilginin iletilmesi

Dokümantasyon çalışmaları ülke içinde gereksiz tekrarı önleyecek biçimde düzenlenmiştir.²

Hollanda'da merkez, bölge ve belediye yapı yetkililerinin, asıl görevlerinin yanı sıra yapıda araştırmayı ve bilgi iletimini özendirerek yapının sağlıklı gelişimine yardımcı olacak şartları yaratmaları gerektiği üzerinde durulmaktadır.³

1

International Council for Building Research, Studies and Documentation, Directory of Building Research Information and Development Organizations, 97. S.

2

J. van Ettinger, Yaşanabilir Bir Dünyaya Doğru, çev. (İstanbul: İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yapı Araştırma Kurumu, 1966) 279. S.

3

Idem, Bouwcentrum (Rotterdam: Bouwcentrum, 1970) 15. S.

4. Diğer Ülkeler

Diğer ÷lkelerde de yapı dokümantasyonu alanında çeşitli görevler yapan kuruluşlar vardır (ek 2).

II

TÜRKİYE'DE YAPI DOKÜMANTASYONU VE ENFORMASYONU HAREKETLERİNİN TARİHÇESİ, YAPI ARAŞTIRMASI YAPAN KURULUŞLAR, BU KURULUŞLARDA DOKÜMANTASYON, ENFORMASYON ÇALIŞMALARI VE ARAŞTIRMA PROJELERİ KONUSUNDA BİLGİ AKIMI

A. Yapı Dokümantasyonu ve Enformasyonu

Hareketlerinin Tarihçesi

1. Yapı Araştırma Enstitüsü

Ülkemizde bir yapı araştırma enstitüsünün kurulması düşüncesiyle 1960'ların başlarında hükûmetçe çalışmalara başlanmıştır ve böyle bir enstitünün kurulmasıyla ilgili bir kanun taslağı hazırlanmıştır. Kurulacak bir yapı malzemeleri ve konut inşaatı deneme ve araştırma merkezi ile ilgili bir proje hazırlanmıştır.

Hannover Yapı Araştırma Enstitüsü Müdürü Prof.Dr.Ing. W. Triebel İmar ve İskân Bakanlığı tarafından davet edilerek kendisine 1963 yılında Türkiye'de bir yapı araştırma enstitüsünün organizasyon, çalışma tarzı ve vazifeleri konusunda bir rapor hazırlatılmıştır.¹

¹

Wolfgang Triebel, Türkiye'de Bir Yapı Araştırma Enstitüsünün Organizasyon Çalışma Tarzı ve Vazifeleri (Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, 1963)

W. Triebel hukukî durum konusunda, mevcut kanun taslağında ortaya konduğu gibi, enstitünün İmar ve İskân Bakanlığı'na bağlı, fakat resmî bir daire kimliğinde olmayacak şekilde planlanmasını ve tüzel kişiliğe sahip olmasını önermektedir.

Sonraki yıllarda bir yapı araştırma enstitüsünün kurulması konusu kalkınma plânlarının her yılki programlarına alınmıştır. Enstitünün kurulma görevi icra planları ile önceleri İmar ve İskân Bakanlığı'na verilmiş, işbirliği bakımından ilgili daire Bayındırlık Bakanlığı olarak gösterilmiştir. Daha sonra işbirliği bakımından ilgili daire Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu olarak saptanmıştır. Son icra planlarında görev doğrudan doğruya Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'na verilmiş ve 1969 yılında Kurum bünyesinde Yapı Araştırma Enstitüsü kurulmuştur.¹ Amacı yapı alanında araştırmaları geliştirmek, teşvik etmek, düzenlemek ve koordine etmek olan Enstitü'nün görevlerinden biri araştırma sonuçlarını ilgililere duyurmaktır. Enstitü yapıya ilişkin sınıflandırma ve kodlama sistemleri üzerinde de çalışmalar yapmaktadır.

2. Konut Araştırmaları İşbirliği Komisyonu

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1963-1967) 1964 Yılı Programı İcra Plânının konut araştırmasına ilişkin 323 sayılı tedbirinde şöyle denilmektedir:

¹

T.C. Resmî Gazete, 27 Ağustos 1969, 12. S.

323. Konut araştırmalarının işbirliği halinde yr-
tlebilmesi için koordinasyon görevi İmar ve İskân
Bakanlığınca yerine getirilecektir. Bu konuda özel
sektörün araştırma imknlarından da yararlanılacak-
tır.¹

Gene aynı yılın icra plnında 324 sayılı tedbir konut
araştırmaları konusunda koordinasyonun önemine işaret etmek-
tedir:

324. Konut araştırmasının metodolojisi, bu araştır-
maların sosyal, iktisad, idar, hukukî, fizyopato-
lojik ve fiziksel yönlerde hangi nedenleri kapsama-
sı gerektiği ve araştırma ile görevlendirilecek ka-
mu kurumları ile çalışacakları konular üzerinde,
İmar ve İskân Bakanlığı gerekli hazırlıkları yapa-
cak ve bu konuda yol gösterici olacaktır. Böylece
Çeşitli dairelerin aynı konu üzerinde araştırma yap-
masının ortaya çıkardığı tekrarlar önlenecektir.²

Bu tedbirlerin gerği olarak aynı yıl içinde konut araş-
tırmaları ile ilgili kuruluşların katılmasıyla "Konut Araştır-
maları Koordinasyon Toplantısı" yapılmıştır. Toplantıyı İmar
ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi
düzenlemiş, Bakanlık dışından 14 kuruluş toplantıya çağrılmış-
tır.³ (ek 3). Toplantının gerekçesi şu şekilde ifade edilmiştir:

1

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, Kalkınma
Plânı Birinci Beş Yıl (1963-1967) 1964 Yılı Programı İcra Plânı
(Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1963) 60.S.

2

Ibid.

3

"Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı," 1. S.

(Teksir.)

Yeni kurulmuş bulunan Mesken Genel Müdürlüğüne bağlı Araştırma Dairesi Başkanlığı çalışma programını düzenlemek amacı ile konut araştırmaları yapan diğer kurumların sonuçlandırdıkları çalışmalar, üzerinde çalıştıkları ve ileride yapacakları araştırmalar hakkında bilgi edinmek, aynı zamanda Kalkınma Plânı 1964 Yılı Programında Bakanlığımıza verilen görevi yerine getirerek bu kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak istemektedir.

Nitekim Kalkınma Plânı 1964 Yılı Programı konut bölümünde 1963 yılı uygulaması tenkid edilirken, "1963 yılı programının uygulanmasında: Karşılaşılan güçlüklerin başında icracı daireler arasında alt kademede bir koordinasyonun verimli sonuçlar verecek ölçüde sağlanmaması gelmektedir. Bunun sonucunda uygulamada gecikmeler ve bazı hallerde aynı konunun birkaç dairede aynı anda incelenmesi gibi durumlar ortaya çıkmıştır" denilmektedir.¹

Toplantının amaçlarından biri de şudur:

- Çeşitli araştırma kurumlarının halen yapmakta oldukları çalışmalar hakkında bilgi edinmek ve işbirliği sağlamak.²

Program gereğince, kuruluşlarda yapılmış ve devam etmekte olan araştırmaların konuları toplantıda belirtilmiştir.

Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı'nda verilen karara uyularak Bayındırlık Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Mimarlar Odası Temsilcilerinin katıldıkları bir komisyon tarafından Konut Araştırmaları İşbirliği Komisyonu Yönetmeliği Tasarısı hazırlanmıştır.

1

"Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı," 2. S.

(Tcksir.)

2

Ibid., 3. S.

Hazırlık çalışmalarından sonra Komisyon bir daha toplanmamıştır. Komisyonun faaliyete geçmemesi dolayısıyla, K.A.İ. Komisyonu Sekreteryası Mesken Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma Dairesi içinde, kuruluş amacını kaybetmiş olarak, sadece yerli ve yabancı kaynaklardan doküman sağlayan, bunları tasnif eden ve üye kurumlara yeterli olmayan ölçüde bilgi nakli yapan bir birim haline gelmiştir.¹

Bugün Teknik Araştırma Dairesi aynı Genel Müdürlüğe bağlı Sosyal Araştırma Dairesi ile birleştirilmiş ve K.A.İ. Komisyonu lağvedilmiştir.

3. İnşaat Sektöründe Araştırmaların
Programlanması Kollokyumu
(28-29 Haziran 1965)

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından 1965 yılında düzenlenmiş olan İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu'nun tutanaklarının önsözünde, bilim politikası veya bilim plânlaması diye ifade edilen çalışmaların metodolojisinin teorik araştırmalarla ortaya konduktan sonra, varılan sonuçların tutarlığının saptanması için belli sektör-

¹
Öktem Akdoğan ve Gülyüz Akdoğan, "Kütüphane-Dokümantasyon-Tanııtma-Neşriyat Hizmetlerine İlişkin Araştırma Raporu" (Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, 1969) 17. S. (Teksir.)

lerde denenmesi gerektiği ve kollokyusun bu amaçla düzenlenmiş olduğu belirtilmiştir.¹

Kollokyum'a Doç.Dr.Müntaz Soysal tarafından sunulan bildiride "Yapılmakta olan Araştırmalarla İlgili Bilgiler" başlığı altında şöyle denilmektedir:

Kişilere ve kurumlara yönlentilecek soru kâğıtları yoluyla bir ülkede yürütülmekte olan çeşitli araştırmaları tesbit etmek ve bunları bilim dallarına göre belli bir sınıflamaya tabi tutmak, bilimsel araştırmaların plânlanması bakımından çeşitli faydalar sağlayabilir. Böylece, bilimsel ve teknik araştırmalar konusunda alınacak kısa ve uzun vadeli kararların daima başvurulabilecek bir referans kaynağının meydana getirilmesi, koordinasyon ve destekleme politikalarının daha büyük bir isabetle tesbit edilmesi mümkün olabilir. Ancak, yürütülmekte oldukları tesbit edilen araştırmaların niteliği konusunda, kantitatif bilgilerin yanında, kalitatif değerlendirmelere de ihtiyaç vardır. Bu bakımdan, her araştırma alanı için, o alanda yetkili kimselerden kurulu grupların görevlendirilmesi ve değerlendirmelerin bunlara yaptırılması faydalı olabilir. Ayrıca, bu alanda özellikle önem taşıyan takip ve periyodik değerlendirme meselesi araştırma alanlarındaki talebin tesbit edilmesinden sonra, daha kesin usullere ve mekanizmalara bağlanabilir; zira bilimsel araştırmaların plânlanması için ortaya konacak olan strateji, yapılmakta olan araştırmalarla

1

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu (28-29 Haziran 1965 (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1966) III. S.

teknik plânlama çalışmalarının sıkı bir şekilde koordine edilmesini gerektirecektir.¹

Prof.Dr. Mustafa İnan araştırmalarda tekrar konusunda şöyle demektedir:

Araştırmalarda tekerrürün önüne geçilmesi için Kurumun başvurduğu bazı tedbirler vardır. Kurum kendi yaptırdığı araştırmaların bazılarını özet olarak, bazılarını daha geniş çapta neşredecektir. Bunu bütün kurumlara yayacaktır. Binaenaleyh, bu şekilde, ister kendimiz yapalım, ister başka kurumlar tarafından yapılsın bütün araştırmalar bir dokümantasyon merkezinde bulunacaktır. Belki bu şekilde hem koordinasyona kavuşmuş, hem de israfa karşı koymuş olabileceğiz.²

4. Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu (CIB)

Üyeliği

Ülkemizde yapı araştırması yapan kuruluşlar zaman zaman Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu'na (International Council for Building Research, Studies and Documentation - CIB, Rotterdam) üye olmuş ve Kurum'un çalışmalarından faydalanmıştır. Bu kuruluşlar şunlardır:

1

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu, 45. S.

2

Ibid., 92. S.

- a. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Mesken Genel Müdürlüğü
Teknik Araştırma Dairesi¹

Daire lağvolmuştur.

- b. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü²

Genel Müdürlük üyelikten çıkmıştır.

- c. İ.T.Ü.
Mimarlık Fakültesi
Yapı Araştırma Kurumu³

- d. TBTA
Yapı Araştırma Enstitüsü

Yapı Araştırma Enstitüsü Kurum'unun tam üyesidir. Öteki kuruluşlar kısıtlı üye olmuşlardır.

1

International Council for Building Research Studies and Documentation, Directory of Building Research Information and Development Organizations (1971), 154. S.

2

Idem, Directory of Building Research Information and Development Organizations (1963), 125. S.

3

Idem, Directory of Building Research Information and Development Organizations (1971), 154. S.

5. Yayınlar

Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından yayınlanan bir çalışma inşaat ürünlerinin sınıflanması konusunda birçok yabancı ülkede kullanılmakta olan SfB bina sınıflandırma sisteminin ana tablolarını vermiştir.¹ Yapı Araştırma Enstitüsü, Uluslararası Yapı Araştırma Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu (CIB) tarafından hazırlanan SfB sistemi konulu bir raporun Türkçeye çevirisini yaptırmıştır.²

B. Yapı Araştırması Yapan Kuruluşlar

Türkiye'de yapı araştırması yapan kuruluşlar ve bağlı kuruluşları şunlardır:

Başbakanlığa bağlı kuruluşlar:

1. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Yapı Araştırma Enstitüsü³

¹
Özcan Çetin Kölüksüz, der., İnşaat Ürünlerinin Sınıflanması (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1973)

²
Yavuz Kürkçü, SfB Sistemi (Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1975)

³
T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları, 1. S.

Bakanlıklar:

2. T.C. Bayındırlık Bakanlığı
 - a) Demiryolları Limanlar ve Hava Meydanları İnşaat Genel Müdürlüğü
Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü
 - b) Karayolları Genel Müdürlüğü
Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü
 - c) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Geliştirme Dairesi¹
3. T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Geliştirme Dairesi²
4. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
 - a) Mesken Genel Müdürlüğü
Araştırma Dairesi
 - b) Plânlama ve İmar Genel Müdürlüğü
Bölge Plânlama Dairesi
 - c) Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Laboratuvarlar Dairesi
 - d) Deprem Araştırma Enstitüsü³

1

T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları, 1. S.

2

Ibid.

3

Ibid.

5. T.C. Milli Savunma Bakanlığı
AR-GE Dairesi¹

6. T.C. Orman Bakanlığı

a) Orman Genel Müdürlüğü

Ormancılık Araştırma Enstitüsü

b) Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel
Müdürlüğü

c) Kavakçılık Araştırma Enstitüsü, İzmir²

Diğer Kamu Kurumları:

7. Türk Standardları Enstitüsü³

8. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel
Müdürlüğü⁴

9. Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş.

Araştırma Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü⁵

1

T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi
Çalışmaları, 1. S.

2

Ibid., 2. S.

3

Ibid., 1. S.

4

Ibid.,

5

Ibid., 2. S.

Özerk Kuruluşlar:

Üniversiteler

10. Boğaziçi Üniversitesi

Mühendislik Bölümü

İnşaat Şubesi¹

11. İstanbul Teknik Üniversitesi

a) Sismoloji Enstitüsü

b) Su İşleri Araştırma Kurumu

c) Yapı Araştırma Kurumu

d) Zemin Mekaniği Araştırma Kurumu

e) Zemin Mekaniği, Hidrolik, Malzeme, Su Yapıları,
Fotoelastisite, Betonarme, Yollar
Laboratuvarları²

12. İstanbul Üniversitesi

a) Orman Fakültesi

Orman Mahsullerini Değerlendirme Enstitüsü
ve Laboratuvarı³

1

Türkiye ve Orta Doğu Arme İdaresi Enstitüsü, T.C.Devlet
Teşkilâtı Rehberi, 434. S.

2

T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme
Dairesi Çalışmaları, 1. S.

3

Ibid.

13. Karadeniz Teknik Üniversitesi
İnşaat-Mimarlık Fakültesi¹
14. Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Hidrolik, Zemin Mekaniği, Yapı Malzemesi,
Karayolları, Tatbikî Mekanik ve Yapı
Laboratuvarları²

Akademiler:

15. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi
Mimarlık Bölümü Araştırma Kurumu³
16. İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık
Akademisi Laboratuvarları⁴

Belirtilen kuruluşlar ya da bağlı kuruluşları yapının bir ya da birden fazla alanında araştırma yapan kuruluşlardır. Bunlardan başka bir de esas görevlerini yerine getirirken yapıya ilişkin araştırma yapan kuruluşlar vardır. Bunların başlıcaları şunlardır:

¹
Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, T.C. Devlet Teşkilâtı Rehberi, 452. S.

²
T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları, 1. S.

³
Ibid.

⁴
Ibid.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri:

- Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.
- Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
Merkez Kimya Laboratuvarı
- Sümerbank Genel Müdürlüğü
Filyos Ateş Tuğla Sanayii
- Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel
Müdürlüğü
Kimya Laboratuvarı¹

Üniversiteler:

- Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
Şehircilik ve İskân Enstitüsü
- Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Ev Ekonomisi Kürsüsü

¹

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu,
İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu,
84. S.

- Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Kültür Teknik Kürsüsü¹

Ayrıca üniversitelerin Fizik, Tatbiki Jeofizik, Tatbiki Jeoloji, Kimya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Çevre Mühendisliği gibi bölümlerinde yapıyı ilgilendirebilecek araştırmalar yapılmaktadır.

Bugün temel ve uygulamalı bilimlerde çalışma alanları birbirinin içine girmiş durumdadır. Yapılan araştırmalardan değişik çalışma konularında faydalanılabilmekte, aynı şekilde çeşitli konularda başka amaçlarla yapılan araştırmalar birbirine yaklaşabilmektedir (ek 4)². Pek çok kuruluşta yapıya yakın ya da uzaktan ilgisi olan araştırmalar yapılmakta olduğu görülmektedir. Ancak çalışma alanları doğrudan doğruya yapıya ilişkin olan kuruluşların yapı konusunda bilgi akımına birinci derecede gereksinme duyacakları düşünülerek çalışma bu kuruluşlarda yapılmıştır. Bu bölümün başında listesi verilmiş, araştırma çalışmaları doğrudan doğruya yapıya yönelik olan 16 kuruluştan Ankara'da bulunan 10 kuruluş araştırmanın konusu içine alınmıştır. Bünyesinde birden fazla araştırma birimi bulunan üç kuruluşun çalışmaya daha yakın ilgisi görülen birer birimi incelenmiştir. Araştırma birimlerinin ya da bağlı buldukları

1

T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, "Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı Tutanakları", 193. S. (Teksir.)

2

Lucille J. Strauss, Irene M. Shreve and Alberta L. Brown, Scientific and Technical Libraries: Their Organization and Administration (New York: Becker and Hayes, Inc., 1972) 5. S.

kuruluşların görevleri ek 5'te verilmiştir. Sözü edilen kuruluşlar ve bu araştırmanın yapıldığı birimler tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4'ü oluşturan veriler ek 6'da verilen anket formunun yerinde doldurulmasıyla elde edilmiştir.

Çalışmanın kapsamına alınan araştırma birimleri ve bilgi birimleri hakkında verilen sayısal değerlerle kesin bir karşılaştırma yapma olanağı yoktur.

Yapı Araştırma Enstitüsü, Devlet Demiryolları İşletmesi Yol Dairesi ve İmar ve İskân Bakanlığı Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü Araştırma ve Laboratuvarlar Dairesi araştırmacı personelin yalnız araştırma yaptığı birimlerdir. Bunların dışında kalan kamu kuruluşlarında araştırmacı olarak belirtilen personelin yönetim sorumlulukları ve büro görevleri, üniversitede ise yönetim sorumlulukları ve öğretim görevleri de vardır.

Ayrıca, sadece Yapı Araştırma Enstitüsü, Bayındırlık Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi, Devlet Su İşleri Araştırma ve Geliştirme Dairesi, İmar ve İskân Bakanlığı Araştırma ve Laboratuvarlar Dairesi, Çimento Sanayii, ve ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü araştırmacı personelin yalnız yapı araştırması konusunda çalıştığı birimlerdir. Diğer birimlerdeki araştırmacı personel çeşitli konularda çalışmaktadır.

Bütün ana kuruluşlarda merkezî bilgi birimleri vardır. Çalışmaya alınan kuruluşların yalnız beşinde merkezî bilgi birimine ilâveten araştırma birimlerine bağlı bilgi birimleri vardır. Bu bilgi birimleri hizmet anlayışlarını bağlı oldukları

yapı birimlerinin görevleri doğrultusunda düzenlerler. Geri kalan üç birim ise yapıya ilişkin hizmetlerini diğer hizmetlerin arasında verir ve bilgi biriminin personel, koleksiyon, sunulan hizmetler vb. öğelerinin hiçbirini için yapıya ilişkin sayısal değer vermek olanağı yoktur. Örneğin, Yapı Araştırma Enstitüsü'nün ca.5000 dokümanlık koleksiyonu tamamen yapı konusunda iken Orta Doğu Teknik Üniversitesi kütüphanesi koleksiyonu için verilen ca. 200 000 sayısı Üniversitenin bütün dallarına hizmet veren toplam doküman sayısıdır. İstatistikî bilgilerin ayrıntılı biçimde elde edilebildiği tek bilgi birimi olan Üniversite Kütüphanesinden alınan bilgiye göre tüm koleksiyonun 9 387 kitaplık bölümü mimarî ve güzel sanatlar konusunda, 54 852 kitaplık bölümü ise uygulamalı bilimler konusundadır. Yalnız yapı konusunda kitap sayısı elde edilememektedir. Diğer birimler için bu genel bilgi bile mevcut değildir.

C. Yapı Araştırması Yapan Kuruluşlarda
Dokümantasyon ve Enformasyon
Çalışmaları

Çalışmanın kapsamına alınan araştırma birimlerine ya da ana kuruluşa bağlı olan bilgi birimleri durum ve olanakları yönünden incelenmiştir. Amaç bilgi birimlerinin araştırma projelerini duyurma ağına girebilmesi yönünde önceden bir fikir edinebilmektir.

Konu edilen on bilgi biriminden dokuzu kamu kuruluşlarına bağlıdır. Amacı devlet yönetimini desteklemek olan bu birimlerden benzer hizmetler beklenilebilir. Sonuncu örnek olan üniversite kütüphanesi öteki birimlerden farklı olup, amacı öğretime hizmet etmektir.

Bilgi birimleri arasında doküman ve bilgi alışverişi konusunda işbirliğinin birçok yabancı ülkede şehir, bölge ve hatta ülke sınırlarını aşan bir işlen olduğu düşünülürğinde benzer amaçlara hizmet etmekte olan bu bilgi birimlerinin karşılıklı yarar sağlayacak ilişkilere girmesi en mantıklı davranış olacaktır. İşbirliği konusunda verilen bir tanım, sağlanacak yararı da belirlemektedir:

Kütüphanelerarası işbirliği, her tür okuyucunun ihtiyaç duyduğu bilgi birikimini arttırmak, ulaştırmak ve etkin kılmak için kütüphaneyi oluşturan temel öğelerin, kütüphaneciler tarafından teknik olanaklardan yararlanılarak, ortak ilişkilerle hazırlanması ve geliştirilmesini öngören yöntemler topluluğudur.¹

1. Çalışmaları Etkileyen Faktörler

Bilgi birimlerinin çalışmalarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen çeşitli türden çeşitli düzeylerde ve ağırlıkları değişik birimlerde fark gösteren pek çok etken vardır. Bu etkenler aşağıda açıklanmıştır.

a) Ana Kuruluş ya da Araştırma Biriminin Tutumu

Bilgi birimlerinin amaç ve görevlerinin ayrıntılı bir biçimde belirtilmesi çalışmalara ışık tutacak niteliktedir. Amaç ve görevler hakkında kuruluş kanunlarından, kararnamelelerinden, yönetmeliklerinden, daha sonra çıkan genelgelerden,

1

Adil Artukoğlu, "Türkiye'de Kütüphanelerarası İşbirliği" (Doçentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1973), 48, S. (Teksir)

iç yönetmeliklerden bilgi edinmek olanağı varsa da bu bilgiler genel görünümde olup yararlı değildir. Örneğin, 7116 sayılı "İmar ve İskân Bakanlığı Kuruluş ve Vazifeleri hakkında Kanun"un 6. maddesinin D ve E fıkralarında kütüphane ve dokümantasyon hizmetleri "Alâkalı iç ve dış neşriyatı toplamak ve Bakanlık kütüphanesini idare etmek" şeklinde genel olarak ifade olunmuştur. 22.2.1968 tarihli Bakanlık Tetkik Kurulu genelgesinin İ maddesinde de görevler bir açıklığa kavuşturulmamış ve "Bakanlığın görevleri ile ilgili iç ve dış yayınları izlemek, dilimize çevrilmesi veya kitaplığa alınması gerekenleri inceleyip tesbit ederek, gereğini yapmak ve kütüphane işlerini yürütmek" şeklinde belirtilmiştir.¹

Bilgi birimlerinin görevlerini belirtecek iç yönetmeliklere ancak şu birimlerde rastlanmıştır:

1. Devlet Su İşleri Kütüphanesi
2. AR-GE Dairesi Kütüphanesi
3. Türk Standardları Enstitüsü Kütüphanesi
4. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi

Geri kalan altı birim hakkında bu türlü bilgi edinilememiştir.

Mevcut iç yönetmelikler de aslında bu çalışma için gereken bilgiyi vermemektedir. Örneğin, "Türk Standardları Enstitüsü Kütüphane Talimatı", birimin amacını şöyle belirtmektedir:

¹
Akdoğan ve Akdoğan, "Kütüphane-Dokümantasyon-Tanıtma-Neşriyat Hizmetlerine İlişkin Araştırma Raporu", 5. S. (Teksir)

TSE Kütüphanesi, TSE çalışmalarına ışık tutmak, laboratuvar hizmetlerine yardımcı olmak, Enstitü faaliyetlerini desteklemek, yurttaşları standard yönünden faydalandırmak amacı ile kurulmuş olan özel bir kütüphanedir.¹

Sunulan hizmetler konusunda bilgi verilmemektedir.

Bir kuruluşun bünyesinde birkaç bilgi biriminin bulunması, bu birimlerin çalışmalarındaki koordinasyon eksikliği birimlerin vereceği hizmetleri olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin, İmar ve İskân Bakanlığında Merkez Kütüphanesi dışında Genel Müdürlüklere bağlı kütüphane ya da dokümantasyon adı altında dört bilgi birimi vardır. Bu beş birim teknik hizmetlerinde ayrı kurallara bağlı olarak çalışmaktadır ve aralarında işbirliği yoktur.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı 1974 Yılı Programı İcra Plânı 150 sayılı tedbiriyle, bilgi akımının hızlı ve sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesi için kuruluşlarda bilginin izlenmesi, transferi, değerlendirilmesi işlemlerini yürütecek enformasyon birimlerinin ihtisaslaşmış servisler biçiminde kurulması, öngörülmüş² ise de çalışmada ele alınan birimlerin 2'sinde hiçbir bilgi biriminin bulunmadığı, 3'ünde Kütüphane adı ile birlikte Dokümantasyon adının da kullanıldığı,

1

"Türk Standardları Enstitüsü Kütüphane Talimatı",
1. S. (Teksir.)

2

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1974 Yılı Programı İcra Plânı Üçüncü Beş Yıl (1973-1977), 42. S.

geri kalan 5'inde ise yalnız Kütüphane adının kullanıldığı görülmektedir. Gerçi aynı adı kullanan birimlerde hizmet anlayışı oldukça değişiktir; bununla birlikte birimlerde bugünün kütüphanecilik, dokümantasyon, enformasyon gereksinmelerini karşılayacak hizmetlerin verilemediği görülmektedir.

Araştırma birimlerinin çağdaş bilgi iletim işlemlerinden yararlanmaya taraftar oluşları hakkında varılan sonuçlar şöyledir:

Nispeten genç olan kuruluşlar bilgi iletimine daha taraftar görünmektedirler. Örneğin, Yapı Araştırma Enstitüsü ve Türkiye Çimento Sanayii dokümantasyon, enformasyon işlemlerinde yeni yöntemlerin varlığından haberdardırlar ve bunları kullanmayı düşünmektedirler.

Yurt dışında benzer kuruluşlara üye olmayan birimler dokümantasyon çalışmalarına taraftar görünmemektedirler. Örneğin, Bayındırlık Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi ve TCDD Yol Dairesi hiçbir kuruluşa üye değildirler, dokümantasyon çalışması yapmak bir yana, bilgi birimleri bile yoktur.

Araştırma projelerinin duyurulması konusunda bilgi birimleri sorumlularının herhangi bir yorumda bulunamamasına karşı araştırma birimlerinin sorumluları yetki ile konuşabilmektedir.

Kamu kuruluşlarında kütüphanelerin idari birimlerin arasında yer alması dolayısıyla bu birimlerin idari görev yaptıkları kanısı yerleşmiş bulunmaktadır. Bu nedenle bilgi birimlerinin iyi hizmet verebilmesi için bunların araştırma birimlerinin yanında yer almasını sağlama görevi yetkililere düşmektedir.

b) Bilgi Birimini Oluşturan Öğelerin
Olanakları

Kütüphaneyi oluşturan öğeler kütüphaneci, koleksiyon, kütüphane yapısı, bütçe ve okuyucu olarak belirlenmektedir.¹ Bütün bilgi birimlerinde bu öğeler aynıdır. Bu çalışmada okuyucu yerine kapsamının genişliği dolayısıyla kullanıcıyı koymak daha uygun görünmektedir.

1. Personel

Bilgi birimlerinin belkemiği olarak nitelendirilen personelin nicelik ve nitelik yönünden yetersiz olduğu birimlerde başka öğeler ne kadar yeterli olursa olsun çalışmalardan olumlu sonuç alınamayacağı belirtilmektedir.² Çalışmada incelenen birimlerin bu bakımdan yeterli oldukları söylenebilir.

Halk, çocuk ve okul kütüphanelerine oranla daha fazla kütüphaneci ya da diğer yüksek öğretim kurumlarını bitirmiş personelin bulunduğu Türkiye üniversite kütüphanelerinde durum mevcut son bilgilere göre tablo 5'te gösterilmiştir.

1

Osman Ersoy, Kütüphaneciliğimizin Sorunları
(Ankara, 1966), 42. S.

2

Ibid.

TABLO 5

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE PERSONELİN EĞİTİM DÜZEYİ

Fakülte ve yüksek okul seviyesinde kütüphanecilik öğrenimi olan	56
Diğer fakülte ve yüksek okulu bitiren	57
Diğer personel	391
Toplam	504

KAYNAK: Devlet İstatistik Enstitüsü, Millî Eğitim İstatistikleri Millî, Halk, Çocuk, Üniversite ve Okul Kütüphaneleri 1959-1968 (Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü, 1972), 144. S.

Tabloya göre üniversite kütüphanelerinde çalışan 504 personelin 113'ü, yani % 22'si yüksek öğrenim görmüştür. Yüksek öğretim mezunlarının % 50'si kütüphanecidir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi çalışmada incelenen 10 kuruluştaki mevcut 8 bilgi biriminde ise çalışan 55 personelin 28'i yani % 51'i yüksek öğrenim görmüştür. Bu oran Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde % 63'ü, Yapı Araştırma Enstitüsünde % 100'ü bulmaktadır. Yüksek öğretim mezunlarının % 82'si kütüphanecilik bölümü mezunudur. Ayrıca kütüphanecilik öğrenimi yapmış olan 28 kişinin 6'sı, yani % 21'i Master seviyesinde öğrenim görmüştür.

Amerikan Kütüphaneciler Derneği'nin (American Library Association) kabul ettiği standartlara göre kütüphanelerde 1 kütüphanecinin yanında 2 teknisyen ya da yazman bulunmalıdır.¹ Görülüyor ki incelenen bilgi birimlerinde personelin eğitim düzeyi Amerikan standartlarının bile üstündedir.

Teknisyen, yazman düzeyinde personelin yapabileceği işlerin meslek elemanlarına yaptırılmakta olması düşündürücü bir konudur.

Personeli meslekî eğitim yönünden bu kadar iyi olan birimlerin araştırma projelerinin duyurulması gibi bir hizmeti vermelerinin mümkün olabileceği düşüncesine varılabilir. Bu personelden beklenen, bağlı buldukları araştırma birimlerinin görev ve sorumluluklarını yakından izlemeleri, günün bilimsel ve teknik gelişmeleri ile ilgilenmeleri, yurt dışındaki yapı dokümantasyonu hareketlerini izleyebilecekleri yayınları sağlamaları, kendilerini yayınlar ve olaylar arasında bağlantı kurabilecek şekilde eğitime devam etmeleri, ulusal ve uluslararası meslek kuruluşları ile sıkı ilişkiler kurmaları ve iyi birer gözlemci olarak yeni sorunlara çözüm bulmağa çalışmaları olacaktır.

Yönetim sorumluluğu olan yapı dokümantalistlerinin yabancı ülkelerdeki yapı dokümantasyonu çalışmalarını yerinde incelemeleri yararlı olacaktır.

¹

Lowell Olson, "Okul Kütüphaneleri Dersi Notları", 1975.

Araştırma projelerinin duyurulması konusunda kurulacak bilgi akım sisteminin yürütülmesinde en etkin rolü oynayacak bu iyi yetişmiş insangücünün başarıya ulaşması, artık iyi niyet ve istek sorunu olmaktadır. Bu konuda Prof.Dr.Mustafa İnan şöyle diyor:

..... Mesele muhtelif müesseseler arasında koordinasyonu temin etmekten önce, koordinasyonu temin edilecek müesseselerin bu koordinasyonu arzu etmeleri meselesidir. Maalesef koordinasyonu arzu etmiyorlar. Biz nedense, bir millet olarak, beraberce çalışmaya mütemayil insanlar değiliz; hepimiz başa buyruk iş yaparız. Hiç bir bakanlık öteki bakanlığın sözünü dinlemez, yahut işinde kendine yardımcı olmasını istemez. Bu nokta bir sosyal davranış meselesidir. Belki biraz da billi kusurlarımızdan bir tanesidir.... Koordine edilmeyi arzu eden kimseler muhakkak koordine edilir. Yeter ki, istek olsun.¹

Aynı noktaya değinen Thomas L. Minder Pittsburgh Üniversitesi'nden bir arkadaşının, işbirliğini herkesin teşvik ettiği halde hiç kimsenin uygulamadığını, belirttiğini söylüyor.²

Aynı makalesinde yazar işbirliğinin özünün makina ve tekniklerle bağımlı olmadığı düşüncesindedir. T.L. Minder işbirliğine girmekle sağlanacak yararları şöyle belirtiyor:

1

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu, 129. S.

2

Thomas L. Minder, "Organizational Problems in Library Cooperation", Library Journal, October 15, 1970, 3448. S.

- 1- İşbirliğine katılan üyenin kendisi için beklediği yararlar,
- 2- İşbirliğine katılan üyenin başkası için sağladığı yararlar,
- 3- Grup yararları.

Böylece üç ayrı ve belirgin varlığın (ben, sen, biz) birbirini etkilemesiyle işbirliği oluşmaktadır. Matematiksel olarak, işbirliği bu üç bağımsız değişkenin bir fonksiyonudur.¹

2. Koleksiyon

Bütün ülkelerde yapı alanında basılmakta olan dokümanlar konusunda elde kesin sayılar yoksa da bilimsel ve teknik süreli yayınların 60 000 dolaylarında olduğu yıllarda yapıya ilişkin süreli yayınların 2000 civarında bulunduğu, ancak verdikleri bilgilerde tekrar olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yılda 500 kadar kitabın basıldığı ve broşür vb. malzemenin 5 000'i bulunduğu söylenmektedir. Yeni bilgi sayısı ise yılda 10 000 - 20 000 arasındadır.²

İncelenen araştırma kuruluşlarından sadece Yapı Araştırma Enstitüsü, Devlet Su İşleri Araştırma ve Geliştirme Dairesi, İmar ve İskân Bakanlığı Araştırma ve Laboratuvarlar Dairesi ve Çimento Sanayii yalnız yapı araştırması yapan birimlerdir. Bu sebeple kitap ve süreli yayın koleksiyonları konusunda

¹
Minder, "Organizational Problems in Library Cooperation," 3448. S.

²
Evans and Nicklin, Building Classification Practices, 5. S.

bütün kurumları kapsayan sayısal bir karşılaştırma yapma olanağı yoktur. Dokümanların nitelikleri konusunda bilgi edinmek olanağı da yoktur. Yapı Araştırma Enstitüsü Kütüphanesinin, Enstitü'nün kuruluş gününden başlayarak araştırmacıların her çalışmalarında gerekli olan özel konularda rapor, toplantı tutanağı, araştırma ve geliştirme bülteni vb. literatürü toplamış olduğu görülmektedir. Dünyada çıkan her konuda standardı derlemeyi amaçlayan Türk Standardlar Enstitüsü Kütüphanesinin koleksiyonununun 350 000'ini standardlar oluşturmaktadır. AR-GE Kütüphanesinde 20 000 standard, 12 300 rapor ve tez vardır.

Gelişmiş ülkelerde bilgi birimlerinin koleksiyon yönünden zenginliği onları toplu kataloglara götürmüştür. Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'de ise aynı bütçe ile daha fazla yayından yararlanma için toplu kataloglara gerek vardır. Çalışmada görülen 8 bilgi birimini kapsayacak bir toplu katalog bu ufak koleksiyonları bilgi yönünden çok zenginleştirecektir. Yapı konusunda sonuçlanmış araştırmaları da içine alacak bir toplu katalog çalışması giderek yapılmakta olan araştırmaların duyurulması konusuna önem kazandıracaktır. Bugün TÜRDOK'un bilimsel ve teknik konularda süreli yayınları içeren toplu katalogu bu alanda ilk olumlu adım olmaktadır.¹

a) Kataloglama

Dokümanların fişlenmesinde kullanılan kataloglama kural-
larında çeşitlilik göze çarpmaktadır: 4 birim Anglo American

¹

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, Ankara Bilimsel ve Teknik Süreli Yayınlar Toplu Katalogu 1971 (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, 1973)

Cataloging Rules'u uygulanmakta, geri kalan 4'ü ise "özel" olarak belirtilen birtakım kurallar topluluğundan yararlanmaktadır. Bunlar genellikle mevcut kataloglama kurallarının basit maddelerinin gereksinmelere göre uyarlanmasıdır. Yüzlerce sayfalık Anglo American Cataloging Rules yanında basit bir formülle kataloglama yapan birimler vardır.

Araştırma projelerinin duyurulmasında bütün birimlerce onanacak bir sistemin uygulanması faydalı olacaktır.

b) Sınıflandırma

Bilgi birimlerinde depolanmış bilgilerin geri kazanılması ancak iyi bir düzenleme ile sağlanabilir. Bu bilgiler çeşitli kaynaklardan değişik biçim ve dillerde gelmektedir. Mevcut bilgiyi kullanmada ve haberleşmede etkinliği arttırmak sınıflandırma sistemlerinde birliğin sağlanması ile olanak kazanmaktadır.

Dünyada 100 000'den fazla kuruluşun kullanmakta olduğu ve kısaca UDC (Universal Decimal Classification) olarak bilinen Evrensel Onlu Sınıflandırma Sistemi konumuz olan birimlerden yalnız ikisi tarafından kullanılmaktadır. Bir birim UDC ile birlikte kısaca DDC (Dewey Decimal Classification) olarak bilinen Dewey Onlu Sınıflandırma sistemini, üç birim yalnız DDC'yi kullanmaktadır. Bir birim az sayıdaki malzemesini kendine göre sıralamıştır. Üniversite Kütüphanesi kısaca LC (Library of Congress) olarak bilinen sistemi Konu Başlığı ile birlikte uygulanmaktadır. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Kütüphanesi ormancılık konusunda geliştirilmiş bir sistem olan ODC (Oxford System of Decimal Classification for Forestry) sistemini kullanmaktadır.

Yabancı birçok ülkede yapı dokümanlarının sınıflandırılması konusunda eğilim, bütün konuları kapsamı dolayısıyla, UDC, onunla birlikte, kısalığı, uyabilirliği ve yalnızca yapı konusunda olması dolayısıyla CI/SfB adı verilen, İsveç orijinli bir sınıflandırma sisteminin kullanılmasıdır. UDC'nin hiyerarşik düzeni yanında fasetalı bir sistemin çok çeşitli kompozisyon yapabilme olanağına sahip SfB sistemi¹ (Samarbetskommittén för Byggnadsfrågor) bir süre İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yapı Araştırma Kurumu Kütüphanesinde ve K.A.İ. Komisyonu Sekreterliğinde uygulanmağa çalışılmış, daha sonra Bayındırlık Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi Dokümantasyon Arşivi'nde yurdumuzda üretilmekte olan yapı malzemeleri ve gereçleri, yapı teknolojisine ait bilgiler, deney raporları ve malzeme örneklerinin sınıflandırılmasında kullanılmıştır.² Sonraki yıllarda bu arşivin faaliyetinin durduğu görülmektedir. 1970 yılında fiilen çalışmaya başlayan Yapı Araştırma Enstitüsü SfB sistemini hem kütüphaneye gelen dokümanların hem de Enstitü yayınlarının

1

Royal Institute of British Architects, SfB/UDC Building Filing Manual (London: Royal Institute of British Architects, 1961)

2

T.C. Bayındırlık Bakanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları, 11. S.

sınıflandırılması için kabul etmiştir.¹ SfB/UDC Building Filing Manual'ın geliştirilip yenileştirilerek 1968'de basılmış şekli olan CI/SfB sistemi² 1972 yılındanberi Enstitü yayınlarını sınıflandırmak için yayınlar üzerinde UDC ile birlikte kullanılmaktadır. Yapı Araştırma Enstitüsü Enformasyon Yayın Dokümantasyon Birimi dokümanların sınıflandırılmasında bugün yalnız UDC'yi kullanmakla yetinmektedir.

Bazı yabancı ülkelerde yapı bilgi birimlerinde yapıya ilişkin değişik sınıflandırma sistemleri kullanılmaktadır. Ek 7'de bu sistemlerden bir kısmı belirtilmektedir.

Yabancı ülkelerdeki birimlerde bilginin depo edilmesinde, geri kazanılmasında ve aktarılmasında çeşitli yeni enformasyon dilleri ortaya çıkmakta ve kullanılmaktadır.

İncelenen bilgi birimlerinde sınıflandırma konusunda sağlanacak bir birlik ilerdeki toplu katalog çalışmalarını olumlu kılacaktır.

3. Yapı ve Gereç

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi modern bir kütüphane yapısına sahiptir. Öteki bilgi birimleri araştırma birimlerinin ya da kuruluşlarının bulunduğu binalarda onlara tahsis edilmiş bir, birkaç odaya yerleşmiş bulunmaktadır. Birimler

1

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Faaliyet Raporu (1 Mart 1971 - 29 Şubat 1972) (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1972) 36. S.

2

Royal Institute of British Architects, Construction Indexing Manual (London: Royal Institute of British Architects, 1968)

bu uniteleri elden geldiğince kullanılır hale getirmişlerdir. Hiçbirinde kütüphane plânlaması yapılmamış, gelecek gelişmeler düşünülmemiştir.

Gereçler yönünden de en iyi donatılmış birim Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesidir. Teknik olanakları en basit gereçlerden bilgi işlem merkezini kullanmaya kadar uzanmaktadır. Öteki bilgi birimlerinin kullanabildiği gereçler ise teksir ve fotokopi makineleridir.

Yapı ve gereç şartları yürütülmekte olan araştırmaların duyurulması konusunu etkilemeyecektir.

4. Bütçe

Orta Doğu Teknik Üniversitesi dışında kalan birimlerin bütçeleri kuruluş bütçesinden kesinlikle ayrılmış değildir. Birimler için harcanacağı mali yıl başında belirtilen miktarlar çok düşüktür. Örneğin, olanakları iyi bir birim olan Yapı Araştırma Enstitüsü Enformasyon Yayın Dokümantasyon Biriminin yıllık bütçesi Enstitü'nün bütçesinin % 2.5'u oranındadır.

Bu oranın yabancı ülkelerde % 5'i geçtiği düşünülürse çalışmada konu edilen birimlerin parasal olanaklarının ne kadar kısıtlı olduğu anlaşılabilir. Bununla birlikte araştırmaların duyurulmasının mali yükü, ileride belirtileceği gibi, çok az olacağından bütçe konusu duyurma işlemini etkilemeyecektir.

5. Kullanıcı

Bilgi birimini düzenledikten sonra birim personelinin görevi kullanıcıyı birimi daha fazla kullanmağa özendirmeştir. Kullanıcı sayısının artması, kullanıcıya sunulan hizmetin nicelik ve nitelik yönünden artması ile olanak kazanır.

Çalışmanın kapsamına alınan birimlerin herbiri bağılı oldukları kuruluşlara hizmet vermekle yükümlü olduklarından koleksiyonlarını dışarıya kapalı tutmaktadırlar.

Bilgi birimlerinin bağılı buldukları kuruluş içindeki ve dışındaki kullanıcıya verdikleri hizmetler şöylece sıralanabilir:

Yeni Gelen Yayınların Duyurulması:

Hiçbir birimin koleksiyonunu gösteren katalog, liste vb. yayın mevcut olmadığı gibi yeni gelen yayınların bildirildiği hiçbir çalışma da yoktur.

Yapı Araştırma Enstitüsü Enformasyon Yayın Dokümantasyon Biriminin kuruluşundan itibaren birbuçuk yıllık bir süre içinde aylık bir liste yayınlanmışsa da bu çalışma devam etmemiştir.¹

1

"TBTAk Yapı Araştırma Enstitüsü Dokümantasyon Birimi'ne Gelen Yayınlar Listesi" (Teksir)

Sonuçlanmış Araştırmaların Duyurulması:

Sonuçlanmış araştırmalar basıldıktan sonra ilgili görülen kuruluş ve kişilere dağıtılmaktadır. Ancak bir araştırma biriminde yapılmış olan araştırmaların tümünün bir liste halinde görülmesi gerekir.

Yapı Araştırma Enstitüsü iki yıl yayınladığı Bülten^{1,2} ile ve Faaliyet Raporu³ ile sonuçlanmış ve basılmış araştırmaları listeler halinde vermektedir.

Ormancılık Araştırma Enstitüsü kuruluşundanberi çıkarmakta olduğu Yıllık Bültenle bir yıl önce sonuçlanmış olan araştırmaları özetleri ile birlikte vermektedir.⁴

1

TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, Araştırma Projeleri Bülteni 1974 (Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1974)

2

Idem, Araştırma Projeleri Bülteni 1975 (Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1975)

3

Idem, 1975 Rapor Dönemi Faaliyet Raporu (Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1976)

4

Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yıllık Bülteni 1952- (Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü)

Türk Standardları Enstitüsü her yıl yayınladığı katalo-
logla o zamana dek yayınlanmış bütün standartları sıra num-
ralarına ve konularına göre sıralanmış olarak vermektedir.¹

Orta Doğu Teknik Üniversitesi şimdiye dek yaptığı üç
yayınla Üniversitede yapılmış olan tezleri özlere ile birlikte
vermiştir.^{2,3,4} Ayrıca Üniversitede yayınlanmış ve yayınlanma-
mış çalışmaları gösteren bir yayın çıkmıştır.⁵

1

Türk Standardları Enstitüsü, TSE Katalog (Ankara: Türk
Standardları Enstitüsü)

2

Middle East Technical University, Abstracts of
Graduate Theses 1956-1966 (Ankara: Middle East Technical
University, 1966)

3

Idem, Abstracts of Graduate Theses 1956-1971 (Ankara:
Middle East Technical University, 1973)

4

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi,
1972 Yılı Yüksek Lisans Tez Çalışmaları Özetleri (Ankara: Orta
Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, 1973)

5

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Öğretim Üyelerinin Yayın-
lanmış ve Yayınlanmamış Çalışmaları (Ankara: Orta Doğu Teknik
Üniversitesi, 1972)

Yürütülmekte olan Araştırmaların Duyurulması:

Yapı Araştırma Enstitüsü'nün şindiye dek yayınladığı yukarda belirtilen üç yayın o çalışma yılı içinde yürütülmekte olan araştırmaları da içermektedir.^{1,2,3}

Ormancılık Araştırma Enstitüsü'nün yukarda belirtilen Yıllık Bülteni o yıl içinde üzerinde çalışılmakta olan araştırmaları da içermektedir.⁴

Türk Standardları Enstitüsü'nün yıllık Genel Kurul raporu bir bölümünde o yıl içinde üzerinde çalışılan standard konularını vermektedir.⁵

Planlanmış Araştırmaların Duyurulması:

Türk Standardları Enstitüsü'nün yukarda belirtilen Genel Kurul raporu bir bölümünde o dönem programa alınmasına karar verilen standard konularını vermektedir.⁶

¹
TBTAk Yapı Araştırma Enstitüsü, Araştırma Projeleri Bülteni 1974

²
Idem, Araştırma Projeleri Bülteni 1975

³
Idem, 1975 Rapor Dönemi Faaliyet Raporu

⁴
Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yıllık Bülteni

⁵
Türk Standardları Enstitüsü, Genel Kurul (Ankara: Türk Standardları Enstitüsü)

⁶
Ibid.

Yayın Taraması:

AR-GE Kütüphanesinde, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Kütüphanesinde ve ODTÜ Kütüphanesinde yayın taraması yapıldığı öğrenilmiş, fakat yıllık istek sayısı hakkında bilgi edinilememiştir.

Doküman Temini ve Çoğaltma:

Yapı Araştırma Enstitüsü Enformasyon Yayın Dokümantasyon Birimi'nde, AR-GE Kütüphanesinde, Türk Standardları Enstitüsü Kütüphanesinde ve ODTÜ Kütüphanesinde bu hizmetin verildiği bildirilmiş yalnız ODTÜ Kütüphanesi son yıl içinde 68 382 sayfalık çoğaltma yapıldığını belirtmiştir.

Bibliyografya Hazırlama:

Yapı Araştırma Enstitüsü'nde Genel Konut Bibliyografyası konulu ilk bibliyografya çalışması yapılmaktadır.¹

Danışmanlık Hizmeti:

Yalnız Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi'nde bu hizmetin verildiği belirtilmiştir.

Çeviri Hizmeti:

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi'nde bu hizmet verilmektedir.

1

TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1975 Rapor Dönemi Faaliyet Raporu, 33. S.

Yayın :

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi dışında hiçbir bilgi biriminin yayını yoktur.

Araştırma Biriminin Yürütmekte Olduğu
Araştırmaları Bilgi Birimine Duyurması:

Hiçbir araştırma birimi bilgi birimini yürütmekte olduğu araştırmalardan doğrudan doğruya haberdar etmemektedir. Yapı Araştırma Enstitüsü'nün, Ormancılık Araştırma Enstitüsü'nün ve Türk Standardları Enstitüsü'nün yıllık raporlarından bilgi birimleri bu konuda bilgi edinebilmektedirler.

Yukarıda sayılan hizmetlerin dışında Yapı Araştırma Enstitüsü Enformasyon Yayın Dokümantasyon Birimi'nde 1972-73 yıllarında yapı konusunda dünyada yapılacak toplantılar derlenerek Enstitü içinde aylık olarak duyurulmuştur. 1975 yılında Birim'e gelmekte olan yerli ve yabancı süreli yayınların "içindekiler" sayfasının fotokopisi çekilerek haftalık olarak Enstitü içinde faydalanmaya sunulmuştur. Ayrıca, Resmî Gazete taranarak 1965-1973 yıllarında yayınlanmış yapıya ilişkin mevzuat derlenmiştir.

Ormancılık Araştırma Enstitüsü Kütüphanesi'nde Enstitü çalışmalarını için önem taşıyan süreli yayın makaleleri fişlenmektedir. Türkiye Çimento Sanayii Dokümantasyon Ünitesi'nde başlamış bulunan benzer bir çalışma durmuştur.

D. Araştırma Projeleri Konusunda
Bilgi Akımı

Yapı araştırma projelerinin duyurulması konusunda mevcut dokümanlar şunlardır:

1. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Faaliyet Raporu

Her yıl basılır.

Kurum Faaliyet Raporunun Yapı Araştırma Enstitüsü'nün çalışmalarına ayrılan bölümünde o yıl içinde Enstitü'de yürütölmekte olan araştırma projelerinin adları bir liste halinde verilmektedir.

2. TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü
1975 Rapor Dönemi Faaliyet Raporu

1976 yılında basılmıştır. 1974 ve 1975 yıllarında Araştırma Projeleri Bülteni adı ile yayınlanmıştır.

Araştırmalar için şu bilgiler verilmektedir:

YAE sıra numarası,

Projenin adı,

Proje yürütücüsü,

Araştırıcı,

Projenin amacı,

Projenin gelişimi,

Yayın.

1976 yılında sürdürölen çalışmaların sayısı 8, yeni ele alınan çalışmaların sayısı 22'dir.

3. Ormancılık Araştırma Enstitüsü

Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yıllık Bülteni

1952 yılındanberi her yıl basılmaktadır. Önceleri İngilizce özet verilmiştir. Şimdi Bülten Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmaktadır.

Yapıya ilişkin araştırmalar Orman Ürünleri ve Yararlanma Şubesinde yapılmaktadır. Bültende araştırmalar için şu bilgiler verilmektedir:

- Sıra numarası,
- Projenin adı,
- Projenin kod numarası (ODC'ye göre)
- Projenin gerekçesi, amacı, kapsamı.

4. Türk Standardları Enstitüsü

Genel Kurul

Her çalışma yılı başında Enstitü'nün genel kurula sunduğu bir önceki yılın çalışma raporu ile gelecek yılın iş programını içerir.

Yapıya ilişkin standardlar İnşaat Hazırlık Grup Başkanlığı tarafından yapılır.

Üzerinde çalışılan standard konuları bir liste halinde verilmektedir.

1976 yılında sürdürülen çalışmaların sayısı 26'dır.

5. T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı

Kamu Kuruluşlarınca Yapılan ve Yapılacak

Olan Araştırmalar

1969 yılında basılan yayın kamu kuruluşlarına ve bu kuruluş birimlerine göre düzenlenmiştir. Araştırmalar için şu

bilgiler verilmektedir:

Sıra No.,
Araştırmamanın konusu,
Araştırmayı yapan (kişi ya da birim),
Araştırmamanın başlayış tarihi,
Araştırmamanın bitiş tarihi,
Araştırmamanın halihazır durumu (adet),
Düşünceler.

6. T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı
Türk Üniversitelerinde Yapılan Araştırmalar
(1970-1971 ve 1971-1972)

1975 yılında basılabilen bu yayın Üniversitelerin bölümlerine göre düzenlenmiştir.

Yürütülmekte olan araştırmalar planlanmış ve sonuçlanmış araştırmalarla birlikte verilmiş olup, şu bilgileri kapsamaktadır:

Araştırmacının ünvanı, adı ve soyadı,
Araştırmamanın konusu,
Araştırmamanın yürütülmekte olduğu.

7. U.S. Department of the Interior
Office of Water Resources Research
Water Resources Scientific Information Center,
Washington, D.C.

Water Resource Research Catalog

1965 yılındanberi her yıl basılmaktadır.

1973 Kataloğu Smithsonian Science Information Exchange Inc. tarafından basılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri dışında 60 kadar ülkede yapılmakta olan 7298 araştırmayı özet tanımlarla vermektedir. Bunlardan 3'ü T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Devlet Su İşleri'nde yapılmaktadır. Katalog 2 bölüm halinde yayınlanmaktadır.

Birinci bölümde araştırmalar için şu bilgiler verilmektedir:

Araştırmacı,

Araştırma projelerinin özetleri,

İkinci bölümde şu dizinler yer almaktadır:

Konu dizini,

Araştırmacı dizini,

Araştırmayı destekleyen kuruluş dizini.

8. International Road Federation

Washington D.C.

A Report Covering an International Survey of Current Research and Development on Roads and Road Transport

1965 yılında yayınlanmaya başlamıştır. 1968 yılından beri her yıl Aralık ayında yayınlanmaktadır.

Rapor ülkelere göre düzenlenmiştir. 1975 yılı Raporunda Türkiye bölümünde Karayolları Genel Müdürlüğü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yapılmakta olan 40 kadar araştırma bildirilmektedir.

Araştırmalar için şu bilgiler verilmektedir:

Projenin adı,
Proje yürütücüsü,
Projenin durumu.

Projenin durumunda araştırmanın bırakıldığı, durduğu, srdrldğu, tamamlandığı, gelecekte yapılacağı bildirilmektedir.

III

ÖNERİLER VE SONUÇ

Türkiye'de Cumhuriyet'in kurulmasıyla başlayan yapı araştırma çalışmalarının öneminin ülkenin kalkınma hareketlerine paralel olarak ve dünya ülkeleri ile olan ilişkileri sonucunda gittikçe arttığı görülmektedir. Gelişmekte olan bir ülke olarak teknoloji transferinin yanı sıra ülke şartlarına uygun teknolojilerin yaratılması gereği öteki bilim ve teknoloji dallarının yanında yapıda da hissedilmiştir. 1960'lara dek bu türlü gelişen ve olgunlaşan yapı araştırmalarının bu tarihlerde koordine bir biçimde ele alınması fikri oluşmuş ve bu tür çalışmalara girilmiştir.

Konut araştırmalarında koordinasyonu sağlamak amacı ile kurulan Konut Araştırmaları İşbirliği Komisyonu üzerine düşen görevi yerine getirememiştir. Nedeni sekreterlik görevinin İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma Dairesi, yani yetkileri sınırlı bir birim tarafından yürütülmesi, daire çalışmalarının bu göreve yeterli vakit ayrılmasına olanak sağlamaması, eleman sayısının azlığı ve bazı yönetim sorunları dolayısıyla yeterince yapılamamasıdır. Yapılan tek toplantıda ve hazırlanan yönetmelik tasarısında araştırma projelerinin duyurulması konusuna değinilmemiştir. İlk koordinasyon girişimi böylece yarıda kalmıştır.

Yapı araştırmalarının ülke çapında düzenlenmesini ve koordine edilmesini de amaçlayan bir yapı araştırma enstitüsünün kurulması on yılda gerekleēebilmiřtir. Enstitü kuruluşundan itibaren üç yıllık geçiş dönemini tamamlamıştır ve üç yıldır normal çalışmalarına sürdürmektedir. Koordinasyon görevinin kendisine verildiği Enstitü bütün yapı araştırma projelerinin ilgili kuruluşlara duyurulmasını sağlayacak tek kuruluş olmasına rağmen henüz yürütülmekte olan araştırmalar konusunda bilgi edinmek girişiminde bile bulunmamaktadır.

Devlet Plânlama Teşkilti bünyesinde kurulan Kalkınma Bilimleri Merkezi 1975 yılında yaptığı yayınlara 1970 yılında yürütülmekte olan araştırmaları bir kitap halinde vermiştir. Başlanan bir araştırma büyük bir olasılıkla 5 yıl içinde tamamlanmış olacağı gibi bilim ve teknikte birçok konuda bilginin 5 yılda eskidiği gözönüne alınırsa bu yayının ne denli zaman dışında kaldığı anlaşılabilir.¹ Ayrıca kitap biçiminde olması kullanış rahatlığı getirmemiştir.

Aynı merkezin bütün konuları kapsayan Bilimsel ve Teknik Enformasyon zel İhtisas Komisyonu alışmaları, alt komitelerin hazırladıkları raporlarla, bir sonuca ulaşmadan bitmiştir.

¹

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilti, Türk niversitelerinde Yapılan Araştırmalar (1970-1971 ve 1971-1972) (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilti, 1975)

Yapı araştırma çalışmalarında koordinasyonun sağlanması için girişilen hareketlerin 16 yıllık bir geçmişi olduğu düşünülürse bu çalışmaların ışığında koordinasyon uygulamasının başlaması artık beklenebilir. Ancak, uygulamanın başlaması bu konuda alt yapı sorunlarının çözümüne bağlı olacaktır. Ülke çapında bir koordinasyon kurulabilmesi için önce, sonuçlanmış, sonra da, yürütülmekte olan yapı araştırmalarının bir 'rada görülebilmesi gerekir. Bu çalışma, süresi devamlı bir makro proje niteliğinde olup belli bir sistem içinde işleyecektir. Öte yandan, yapının diğer birçok disiplinlerle ilişkisi gözönünde bulundurularak bunun bir alt sistem olarak ülke çapında bütün disiplinleri kapsayacak şekilde kurulacak geniş kapsamlı bir bilgi akım sistemi içine yerleştirilmesi uygun olacaktır.

Yukarda sözü edilen Bilimsel ve Teknik Enformasyon Özel İhtisas Komisyonu'nun çalışmalarına yeniden başlayarak ülkenin ihtiyacı olan bilgi akım sistemini kurması bütün dallarda olduğu gibi yapı dalında da araştırmaların koordinasyonunun sağlanmasında etkili olacaktır. Sistemin hukukî bir dayanağa sahip kılınması, onu uzun ömürlü ve etkin yapacaktır. İşbirliği konusunda Doç.Dr.Adil Artukoğlu "Kanun ve maddî olanaklarla desteklenmeyen bir işbirliğinin güçlenmesi veya sürekliliğini koruyabilmesi oldukça zor, hatta olanaksızdır" demektedir.¹ Doç.Dr.İlhan Kum aynı konuya değinerek bir başka

¹

Adil Artukoğlu, "Türkiye'de Kütüphaneler Arası İşbirliği", 111. S. (Teksir)

disiplinde geçirilmiş bir denemeyi söz konusu etmekte ve aynı sonuca vardığını belirtmektedir.¹

Sağlam temellere dayanan genç bir bilgi akım sisteminin kurulmasının uzun zaman alacağı göz önünde bulundurularak yalnız yapı araştırması yapan kuruluşlar arasında bir bilgi akımının sağlanması, sorunu kısa sürede çözebilecek niteliktedir. Alanı daha da daraltarak bilgi akımını yürütülmekte olan araştırmalara inhisar ettirmek sistemin derhal kurulmasını sağlayacak ve araştırmaların programlanmasında hemen kullanılabilir olacaktır. Doç.Dr.Adil Artukoğlu'nun işbirliği konusunda önerdiği gibi uzun ve kısa vadeli tedbirlerin ayrı ayrı ele alınması daha olumlu sonuç verecektir.²

Ankara'da mevcut 16 yapı araştırma biriminin kütüphane, dokümantasyon merkezi ya da enformasyon merkezi niteliğindeki bilgi birimleri tarafından meydana getirilecek bir komisyon bilgi akımının basit bir şekilde kurulmasını sağlayacak ve bu ufak sistemi kolayca işletecektir.

Bu çalışmada çeşitli şekilde elde edilen veriler ışığında yapı araştırma projelerinin koordinasyonu konusunda örnek bir bilgi akım sistemi geliştirilmiş ve çalışma şekli ayrıntılı bir biçimde ortaya konmuştur. Sistemi işletecek kurul olarak Yapı Araştırma Proje Duyurma Komisyonu adı ile bir komisyon kurulması önerilmektedir.

¹ İlhan Kum, "Türkiye'de Tıp Kütüphaneleri", (Doçentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1974) 121. S. (Teksir)

² Adil Artukoğlu, "Türkiye'de Kütüphaneler Arası İşbirliği", 111. S. (Teksir)

Sözü edilen Komisyon örnek l'deki yönetmelik taslağında belirtildiği şekilde çalışmalarını düzenleyecektir. Yapı araştırmalarının yürütülme evresinde ilgili kuruluşlara duyurulmasını sağlayacak bir bilgi akım sisteminin işlemesi konusunda koordinasyonu temin edecek olan komisyon böylece ayrı kuruluşlarda aynı araştırmaların yapılmasının, dolayısıyla zaman kaybının, para israfının, kısıtlı araştırma potansiyelinin boşa harcanmasının ve araştırmacının moral gücünün azalmasının önüne geçilebilecektir.

Görüşmeler sırasında anlaşıldığına göre araştırma birimleri yetkililerinin ortak oldukları görüş, böyle bir sistemin koordinasyonunun Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yapı Araştırma Enstitüsü tarafından sağlanmasıdır. Esasen bu görev kanunla Enstitü'ye verilmiştir. Enstitü müdürünün Komisyon'un sürekli başkanı olmasını sağlamakla hem koordinasyon temin edilebilecek, hem de Komisyon'un devamlılığı bir dereceye kadar korunmuş olacaktır. Komisyon toplantılarını yönetmek ve başkanın görevlerini yerine getirmek, başkanın sınırlı zamanını almamak bakımından, büyük bir olasılıkla, komisyona üye kuruluş temsilcilerinin arasından seçilecek başkan yardımcısına düşecektir. Bununla birlikte işler başkanın, dolayısıyla Yapı Araştırma Enstitüsü'nün görüş ve politikası doğrultusunda yürütülecektir. Ayrıca Yapı Araştırma Enstitüsü bilgi birimi temsilcisine koordinatörlük görevinin verilmesi Komisyon ile Yapı Araştırma Enstitüsü arasındaki ilişkiyi sürekli yapacak ve Komisyon'un sekreterlik işlerinin tek elden yönetilmesini, kırtasiye gereksinimlerinin karşılanmasını ve Komisyon çalışmalarının aksamamasını olumlu kılacaktır.

Üye birimler Komisyon'a oy hakkı olan tek temsilci ile katılacaklardır. Böylece her üye birim Komisyon'da eşit söz hakkına sahip olacaktır. Çalışmalar gerektirdiğinde başka kişiler de toplantılara katılabilecektir.

Komisyon toplantılarında araştırma birimlerinin programlarına alınmış projelerin bir arada görülmeleri mümkün olacak ve muhtemel tekrarın önüne geçilmesi sağlanabilecektir. Yürütülmekte olan projeler örnek 2'de açıklaması yapılan formların doldurulması suretiyle diğer araştırma birimlerine iletilecektir (şekil 1). Programa alınan yeni araştırmaların toplantılarda görüşülme tarihleri, kamu kuruluşlarında yıllık çalışma programlarının yapılmakta olduğu ve uygulamanın başladığı zamanlara konmuş, Üniversitelerdeki araştırmalar için akademik yılbaşı seçilmiştir.

Her araştırma biriminde yürütülmekte olan araştırmalar ilgili bilgi birimleri tarafından formlara işlenerek öteki birimlere gönderilecektir. Bu suretle her birim kendi masrafını kendisi karşılamış olacaktır. Araştırmalarla ilgili bilgilerin bir birimde toplanması, çoğaltma ve dağıtım işlemlerinin oradan yapılması bir birime büyük yük yükleyecek ve sistemin çalışmasını zorlaştırabilecektir. Ayrıca, önerilen sistemle, duyuruya ilgi duymayan birim zincirden ayrılabilir.

Duyuru işleminin mali yükü, formların hazırlanması ve doldurulmasından ibaret olacaktır. Araştırma projelerini bir yayınlara bildirmekte olan Yapı Araştırma Enstitüsü ve Ormanlık Araştırma Enstitüsü'ne düşen görev yayındaki bilgileri duyuru formlarına aktarmaktan ibaret olacaktır.

Duyuru formlarının kitap halinde hazırlanması sınıflama ve sıralama mümkün olmayacağı için kullanımı güçleştirecektir. Aynı formlar halinde olması kaybolma ihtimalinden dolayı bazı birimleri düşündürebilir. Birbirinden perfore edilerek ayrılmış duyurular bir kitap içinde birleştirilerek kullanıma en uygun şekli gelecektir. Yırtılmak suretiyle birbirinden ayrılan formlar istenen şekilde sıralanıp kullanıma sunulabilecek, bir yapı araştırma projeleri toplu kataloğu oluşturulabilecektir.

Şimdiye dek kişisel ilişkilere dayandırılan duyurma işlemi kurulacak sistemle güvenilir bir kaynak niteliğini kazanabilecektir.

Duyuru formuna esas olarak Uluslararası Yapı Araştırma, Çalışma ve Dokümantasyon Kurumu'nun (CIB) dünyanın 50'den fazla ülkesindeki yapı araştırma kuruluşlarında kullanılmakta olan formun alınması Ankara'da başlayan çalışmaya uluslararası bir nitelik kazandırma olanağını sağlayabilecektir.

Bu çalışmaya konu alınan araştırma birimlerinde duyuru konusunda yapılan görüşmeler olumlu sonuç vermiş ve yetkililer sistemi kabul edeceklerini ve bilgi değişimine hazır olduklarını belirtmişlerdir. Yetkililer arasında böyle bir çalışmada görev almak istediklerini ifade edenler bile vardır. Çekimser davranan bir kuruluş Milli Savunma Bakanlığı AR-GE Dairesi olmuştur. Gerekçesi, askeri bir kuruluş olması nedeniyle araştırmalarının gizlilik derecesi taşımasıdır. Buna rağmen kurulacak böyle bir sisteme girerek mümkünse tek taraflı yarar sağlamak isteğinde bulunduğu ifade edilmiştir. Çekingen olan bir diğer kuruluş da Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği **Bölümü'dür.** Çekingenlik bazı orijinal

çalışmaların konularının alınarak başka kuruluşlarca araştırılacağı düşüncesinden gelmektedir. Fakat bu hususun çok ufak sayıda araştırmalar için sözkonusu olacağı ifade edilmiş ve kurulacak bir bilgi akım sistemine içtenlikle katılacağı belirtilmiştir.

Yapı alanında kurulacak bu sistem başka alanlarda da uygulama olanağı bulabilecektir.

Önerilen sistemin gerçekleşmesi, işlemesi ve yararlı olabilmesi ne yalnız kütüphanecilerin veya dokümantalistlerin, ne yalnız araştırmacıların, ne de yalnız yöneticilerin işidir. Başarı Prof.Dr.Osman Ersoy'un belirttiği gibi,¹ kütüphanecilerin, dokümantalistlerin, araştırmacıların ve yöneticilerin birlikte, ülkemizin bu konudaki bilgi kaynaklarını donmuş halden kurtarıp daima hareket halinde tutmalarını temin ile sağlanabilecektir.

¹

Ersoy, Kütüphaneciliğimizin Sorunları, 37. S.

ÖRNEK 1

YAPI ARAŞTIRMA PROJE DUYURMA KOMİSYONU YÖNETMELİK TASLAĞI

I. AMAÇ

Amaç, yapı konusunda araştırma çalışmaları yapan ya da yaptıran kuruluşların çalışma programlarına alınmış araştırma projelerinin yürütülme evresinde ilgili kuruluşlara duyurulmasıdır. Böylece bir bilgi akım sistemi oluşturularak ayrı kuruluşlarda aynı araştırmaların yapılmasının, dolayısıyla zaman kaybının, para israfının, kısıtlı araştırma potansiyelinin boşa harcanmasının ve araştırmacının moral gücünün azalmasının önüne geçilebilecektir.

Komisyon çalışmalarını, projelerin duyurulması konusunda kabul edilmiş bilgi akım sisteminin uygulanması yönünde düzenleyecek; uygulamada ortaya çıkacak aksaklıkların giderilmesi ve gelecekteki gereksinmelerin, gelişmelerin yaratacağı sorunlara çözüm yolları bularak sistemin geliştirilmesi, yönünde sürdürecektir.

II. ÇALIŞMA DÜZENİ

A. Komisyon çalışmaları Yapı Araştırma Enstitüsü tarafından koordine edilir.

B. Komisyon her yılın Ocak, Mayıs ve Kasım aylarının ilk haftasında olmak üzere yılda üç kez toplanır.

C. Toplantı günü Nisan, Ekim ve Aralık ayları içinde Başkanlık Divanı tarafından saptanarak üye birimlere bildirilir.

D. Toplantı hazır olan üyeler ile yapılır.

E. Toplantıda kararlar hazır üyelerin 2/3 çoğunluğu ile alınır.

Yönetmelikte yapılacak değişiklikler üyelerin tamamının 2/3 çoğunluğu ile alınır.

F. Üye birimler toplantıya birden fazla temsilci gönderebilir. Her üye birim toplantıda bir oy kullanma hakkına sahiptir.

G. Oylamalar açık olarak yapılır.

III. ÖRGÜTLENME

A. Komisyon üyeleri aşağıdaki kuruluşlara bağlı bilgi birimleridir:

1. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Yapı Araştırma Enstitüsü
2. T.C. Bayındırlık Bakanlığı
Demiryollar Limanlar ve Hava Meydanları
İnşaat Genel Müdürlüğü
Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü
3. T.C. Bayındırlık Bakanlığı
Karayolları Genel Müdürlüğü
Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü

4. T.C. Bayındırlık Bakanlığı
Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Geliştirme Dairesi
5. T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Geliştirme Dairesi
6. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Mesken Genel Müdürlüğü
Araştırma Dairesi
7. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Plânlama ve İmar Genel Müdürlüğü
Bölge Plânlama Dairesi
8. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Laboratuvarlar Dairesi
9. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Deprem Araştırma Enstitüsü
10. T.C. Milli Savunma Bakanlığı
AR-GE Dairesi
11. T.C. Orman Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü
Ormancılık Araştırma Enstitüsü
12. T.C. Orman Bakanlığı
Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol
Genel Müdürlüğü
13. Türk Standardları Enstitüsü
14. T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi
Genel Müdürlüğü

15. Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş.
Araştırma Plânlama ve Koordinasyon Müdürlüğü
16. Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Hidrolik, Zemin Mekaniği, Yapı Malzemesi,
Karayolları, Tatbikî Mekanik ve Yapı
Laboratuvarları

Komisyonun uygun görmesi ile Türkiye'de yapı araştırması yapan, yaptıran ya da bu araştırma sonuçlarını uygulama uygulatma yetkisinde bulunan kamu ve özel sektör kuruluşlarına bağlı bilgi birimleri Komisyona üye olabilirler.

A. Komisyonun organları şunlardır:

1. Başkanlık Divanı

Bir başkan, bir başkan yardımcısı, iki raportör ve bir koordinatörden oluşur.

a. Başkan

Yapı Araştırma Enstitüsü Müdürü Komisyonun sürekli başkanıdır.

Görevleri:

(1) Komisyon çalışmalarının saptanan esaslar çerçevesinde yürütülmesini ve üyelerin kendilerine verilen görevleri yerine getirmelerini sağlamak,

(2) Toplantıları yönetmek, çalışmalar sırasında konuşmaların saptanan gündem ve amaçlar çerçevesinde yapılmasını sağlamak, konuşmaların sonuçlarını düzenleyip yönlendirmek,

(3) Toplantı tutanaklarının gereği gibi tutulmasını ve tutanak özetlerinin teksir edilerek toplantıdan sonra iki hafta içinde üyelere dağıtılmasını sağlamak,

(4) Toplantılara katılmasında yarar görülen uzmanların çağrılmasını sağlamak.

b. Başkan Yardımcısı

Bir çalışma yılı için temsilciler arasından seçilir.

Görevleri:

(1) Başkanın bulunmaması halinde onun bütün görev ve yetkilerini yüklenmek.

c. Raportörler

Bir çalışma yılı için temsilciler arasından seçilirler.

Görevleri:

(1) Her toplantıda en az bir raportör bulunacak şekilde toplantılara katılmak,

(2) Toplantı tutanaklarını tutmak,

(3) Tutanak özetlerini toplantıdan sonra bir hafta içinde üyelere gönderilecek şekilde hazırlayarak koordinatöre vermek.

d. Koordinatör

Yapı Araştırma Enstitüsü bilgi birimi temsilcisi komisyonun koordinatörüdür.

Görevleri:

- (1) Bütün toplantılara katılmak,
- (2) Toplantı tutanak özetlerini toplantıdan sonra iki hafta içinde üye birimlere göndermek,
- (3) Toplantı tutanak özetlerini toplamak, değerlendirmek ve Enstitü ile Komisyon arasında koordinasyonu sağlamak,
- (4) Komisyonun kırtasiye gereksinmelerini karşılamak.

2. Üyeler

Komisyon üyeleri IV. Bölümün başında belirtilmiştir.

Görevleri:

- a) Bilgi akım sistemi içinde kendine düşen görevleri olanakları elverdiğince yerine getirmek,
- b) Çalışma kurulları içinde aldıkları görevleri yerine getirmek.

3. Üye Birim Temsilcileri

Bağlı buldukları üyeler tarafından bir çalışma yılı için görevlendirilirler. Birimlerini tam yetki ile temsil ederler. Temsilcilikten ayrılma halinde üye başka bir temsilci seçer.

Görevleri:

- a) Birimi adına toplantılara katılmak,
- b) Komisyonda alınan kararları birimine iletmek.

4. Çalışma Kurulları

Komisyon toplantıları sırasında inceleme gerektiren konularda kurulur. Çalışma sona erince kurulun görevi biter. Kurul gerekli görülen hallerde üye birimler dışından kişileri de danışman olarak çağırabilir.

Görevleri:

a) Çalışma sonunda varılan sonucu bir rapor halinde koordinatör aracılığı ile üyelere duyurmak.

IV. GİDERLER

A. Üye birimler projelerinin duyurulması için gereken masrafları kendi bütçelerinden karşılarlar.

B. Sekreterlik işleri için gereken masraflar Yapı Araştırma Enstitüsü bütçesinden karşılanır.

C. Bilgisinden faydalanılacak uzmanlara yapılacak ödemeler, Yapı Araştırma Enstitüsü bütçesinden karşılanır.

ÖRNEK 2

DUYURUNUN YAPILMASI

Yapı Araştırma Proje Duyurma Komisyonu projelerin duyurulması konusunda kurulaarak bilgi akım sistemini işletecektir. Günün gereksinmelerini karşılayacak gelişmelere açık olan sistemin tasarısı aşağıda çizilmektedir.

1. Duyuru Düzeni

Her üye birim bağlı olduğu araştırma biriminde yapılmakta olan yapıya ilişkin araştırmaları Mayıs ve Kasım aylarında öteki üye birimlere duyuracaktır. Malî yılbaşı olan Mart ayında kamu kuruluşu biriminin o yılki programına alınmış projeler Mayıs ayında, Kasım'da öğretime başlayan üniversitede o yıl içinde yapılması kararlaştırılan çeşitli düzeylerdeki projeler Kasım ayında duyurulacaktır. Mayıs ve Kasım aylarının ilk haftalarında yapılacak Komisyon toplantılarında gerekli hususlar görüşülecektir. Ocak ayında yapılacak Komisyon toplantısı ise kamu kuruluşlarında o yıl programa alınması öngörülen projelerin bir arada görülmelerini ve ona göre yararlı program değişikliklerinin yapılmasını sağlayacaktır.

Projelerin duyurulması için önceden hazırlanan formlara her araştırmanın gerekli görülen hususları belli biçimde işlenecektir. Bu formları her birim çoğaltarak Komisyon üyesi olan bütün birimlere gönderecektir. Üye birim sayısının az olması ve konunun yalnız yapı ile ilgili olması dolayısıyla formların, gönderilecek birimlerin çalışma alanlarına göre bir

seçime tabi tutulmasına gerek görülmemektedir. Yönetmelikte belirtilildiği gibi sisteme yeni üyeler alınabilecektir.

Sistem hernekadar karşılıklı yarar ilkesi üzerine kurulmuşsa da araştırma çalışmalarını süreli ya da süresiz olarak durduran birimler öteki birimlerin çalışmalarından yararlanacak şekilde sistem içinde kalabilirler. Ancak bu husus Komisyon kararları ile saptanır.

2. Duyuru Formu

Duyuru formu DIN-A5 (21,00 x 14,85 cm) ölçüsünde olup şekil 1 de gösterilmiştir. Formun ölçü ve bölümlerinde CIB'nin uluslararası duyuruda kullandığı forma bağlı kalınmıştır. Yalnız sınıflandırma bölümüne CI/SfB kodu eklenmiştir.

Formun doldurulmasında yardımcı olacak açıklamalar aşağıda yapılmıştır:

(1) Ülke kodu:

Türkiye için hazırlanan formların benzer yabancı kuruluşlarla ilişkide kullanılabilmesini sağlar.

(2) Kuruluş kodu:

Birimin bağlı olduğu araştırma biriminin ya da ana kuruluşun adının kısaltmasıdır.

(3) Kuruluş adı:

Birimin bağlı olduğu araştırma biriminin ya da ana kuruluşun adıdır.

TR ⁽¹⁾	(2)	(3)	(9)
BAŞLAMA YILI:	(4)	PROJE:	CI/SfB
NO.:	(5)	(7)	UDC
TARİH:	(6)	YÜRÜTÜCÜ:	(8)
(10)			

(4) Başlama yılı:

Projenin başladığı yılı gösterir.

(5) Numara:

Projenin birimde yapılmakta olan diğer projeler arasındaki sıra numarasını gösterir.

(6) Tarih:

Duyurunun yapıldığı ay ve yılı gösterir.

(7) Proje:

Projenin adını verir.

(8) Yürütücü:

Proje yürütücüsünün adını verir. Diğer araştırmacılar ve yardımcıları gösterilmez.

(9) Sınıflandırma kodu:

CI/SfB sınıflandırma sisteminin kabul ettiği dikdörtgen şekil içinde CI/SfB ve UDC sınıflandırma sistemlerine göre kodlar verilir.

(10) Projenin amaç ve evreleri:

(a) Amaç:

Projenin amacı kısa ve öz bir şekilde belirtilir. Değiş tarafsız olup anlamın dengesini sağlayacak şekildedir. Değer yargısı vermez. Projenin adını tekrarlamaz.

Adın açıklayamadığı hususları belirtir. Uluslararası kuruluşların adlarının kısaltmaları dışında kısaltma ve sembol kullanılmaz.

(b) Evre:

Projenin hangi evrede olduğu belirtilir. Altı ay ara ile yapılan duyurularda devamlılığın sağlanmasına önem verilir.

(c) Yayın:

Proje bitmiş ve yayın haline gelmişse yayının bibliyografik tanıtımı verilir.

EK 1

TÜRKİYE'DE YAPI ARAŞTIRMASI YAPAN KURULUŞLAR

- İstanbul Teknik Üniversitesi
Yapı Araştırma Kurumu,
Sismoloji Enstitüsü,
Zemin Mekaniği Araştırma Kurumu,
Su İşleri Araştırma Kurumu,
Zemin Mekaniği, Hidrolik, Malzeme, Su Yapıları,
Fotoelastisite, Betonarme, Yollar Laboratuvarları.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Hidrolik, Zemin Mekaniği, Yapı Malzemesi, Karayolları,
Tatbiki Mekanik ve Yapı Laboratuvarları.
- İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi
Orman Mahsullerini Değerlendirme Enstitüsü
ve Laboratuvarı.
- İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi
Mimarlık Bölümü Araştırma Kurumu.
- İstanbul Teknik Okul Laboratuvarları.
- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Yapı Araştırma Enstitüsü.
- Türk Standardları Enstitüsü.
- Bayındırlık Bakanlığı
Yapı ve İmar İşleri Reisliği Araştırma ve
Geliştirme Dairesi,

Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaat
Reisliği Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü,
Karayolları Genel Müdürlüğü Araştırma Fen
Heyeti Müdürlüğü.

- İmar ve İskân Bakanlığı
Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü,
Mesken Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma Dairesi,
Afet İşleri Genel Müdürlüğü Deprem Araştırma Enstitüsü,
Plânlama ve İmar Genel Müdürlüğü,
Bölge Plânlama Dairesi.
- Milli Savunma Bakanlığı AR-GE Dairesi.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi.
- Ulaştırma Bakanlığı
Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü Malzeme Dairesi.
- Orman Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü Ormancılık Araştırma Enstitüsü,
Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel Müdürlüğü,
Kavakçılık Araştırma Enstitüsü.
- T.Çimento Sanayii T.A.Ş. Merkez Araştırma Laboratuvarı.

YABANCI ÜLKELERDE YAPI DOKÜMANTASYONU VE
ENFORMASYONU ALANINDA ÇALIŞAN KURULUŞLAR¹

1. DANİMARKA

- a) Danimarka Ulusal Yapı Dokümantasyon Merkezi
(Bygningsteknisk Studiearkiv., Kopenhagen)

Çalışma alanı: Sosyolojik, hukuki ve ekonomik yönleri
de gözönünde bulundurularak programlama, planlama,
üretim ve bakım konularını kapsayan yapı dokümantasyonu.

2. DEMOKRATİK ALMAN CUMHURİYETİ

- a) Alman Yapı Akademisi,
Alman Yapı Enformasyon Merkezi
(Deutsche Bauakademie, Berlin)

Çalışma alanı: Dokümantasyon ve enformasyon; sergiler;
filmler; fotoğraflar; yayın çalışmaları; kütüphane;
çeviriler.

1

International Council for Building Research Studies and
Documentation, Directory of Building Research Information and
Development Organizations adlı yayından yararlanılarak hazır-
lanmış, kuruluşların adlarının Türkçe verilmesinde İngilizce
çevirilerine bağlı kalmıştır.

3. FEDERAL ALMAN CUMHURİYETİ

- a) Uygulamalı Bilimlerde Araştırmayı Teşvik Eden
Fraunhofer Derneği Yapı Tekniği Dokümantasyon Merkezi.

(Dokumentationsstelle für Bautechnik in der Fraunhofer
Gesellschaft zur Förderung der angewandten Forschung
e.V., Stuttgart)

Çalışma alanı: İnşaat mühendisliği, yapı (yapı malzeme-
leri dahil) ve mimarlığın bütün dallarında dokümantas-
yon. Milli ve yabancı literatürün toplanması ve araş-
tırılması.

4. FINLANDIYA

- a) Yapı Dokümantasyon Komitesi

(Rakennustietopalvelutoimikunta.
Byggdokumentationskommittén. Otaniemi)

Çalışma alanı: Fin yapı dokümantasyonunu ve ülke içi
değişimini özendirmek için Yapı Teknolojisi Laboratuvarı
yönetiminde çalışmak; diğer İskandinav ülkeleri ile
işbirliği yaparak yapı literatürü özlerinin CIB kanalı
ile uluslararası değişimini yapmak; bu seçilmiş özlerin
yanısıra ulusal gereksinimleri karşılamak üzere Fince
yapı bilgi özetlerini UDC ile sınıflandırarak ülke için-
deki ilgililere duyurmak.

5. FRANSA

- a) Yapı Enformasyon ve Dokümantasyon Merkezi

(Centre d'Information et de Documentation du Bâtiment,
C.I.D.B., Paris.)

Çalışma alanı: Mimari, teknik, hukukî ve gayrimenkul dokümantasyonu. Konferanslar, kurslar, geçici ve devamlı sergiler.

b) Yapı Kataloğu Birliği

(Association du Catalogue Documentaire du Bâtiment,
A.C.D.B., Paris)

Çalışma alanı: İlginç yapı ürünlerinin en geniş şekilde sistematik bir dokümantasyonunun yapılması ve bunların bir koleksiyon halinde yayınlanması.

6. HİNDİSTAN

a)Merkezi Yapı Araştırma Enstitüsü

Enformasyon, Araştırma ve Planlama Bölümü

(Central Building Research Institute

Information, Survey and Planning Division, Roorkee)

Çalışma alanı: Enstitü çalışmalarını ve endüstri araştırmalarının sonuçlarını duyurma ve Hindistan içinde ve dışındaki Kurumlar ile ilgi kurma.

b)Ulusal Yapı Organizasyonu

Enformasyon ve Dokümantasyon Bölümü

(National Building Organisation

Information and Documentation Division, New Delhi)

Çalışma alanı: Teknik literatür toplama ve dokümantasyon, indeksleme Öz hazırlama. Kitaplık ve film koleksiyonu

düzenleme, Sergilere katılma. Bir yapı ticaret kataloğunun yayınlanması.

7. HOLLANDA

- a) Yapı Endüstrisi Dokümantasyon Bürosu Vakfı
(Stichting Bureau Documentatie Bouwwezen, Rotterdam)

Çalışma alanı: Teknik ve endüstriyel ekonomi konusundaki genel dokümantasyonun yanı sıra şantiyedeki yapı malzemesi ve işçilik maliyetini özellikle kapsayan yapının tekno-ekonomik yönü.

8. İSPANYA

- a) Konut Çalışmaları Dokümantasyon Merkezi
(Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluna
Y Baleares, Barcelona)

Çalışma alanı: Mimarlara konut gerekleri konusunda bilgi sağlama.

- b) Yapı Enformasyonu ve Devamlı Sergi
(Exposicion Permanente e Informacion de la
Construccion, EXCO, Madrid)

Çalışma alanı: Yapı ürünleri, malzemeleri, konstrüksiyon sistemleri, tesisatlar ve ince işçilik konularında teknik ve objektif enformasyon sağlama ve bu konularda araştırma ve teknik çalışmalar yapma. Malzeme deneyleri yapma. Yapı standartlarının uygulamasını izleyerek yapının gelişimi için işbirliği yapma ve yapı malzemeleri ve ürünlerini duyurma.

- c) Enformasyon ve Dokümantasyon Merkezi
(Centro de Informacion Y Documentacion, Madrid)

Çalışma alanı: Özler, günlükler, istek servisi ve fotokopi, mikrofilm, çeviri sağlama.

- d) Millî Kütüphane Bibliyografik Enformasyon Servisi
(Servicio Nacional de Informacion Bibliografica
Biblioteca Nacional, Madrid)

Çalışma alanı: Uzun hazırlık istemeyen konularda öneriler ve yeni yayınların ulusal bibliyografyasının hazırlanması.

9. İSVEÇ

- a) İsveç Yapı Enformasyon ve Dokümantasyon Merkezi
(Svensk Byggtjanst, Stockholm)

Çalışma alanı: Yapı endüstrisi için bir dokümantasyon ve enformasyon merkezi ve yapı malzemesi ve ürünleri konusunda kullanıcı için bir enformasyon enstitüsü hizmeti verme.

- b) Yapı Dokümantasyon Enstitüsü
(Institutet för Byggdokumentation, IBD, Stockholm)

Çalışma alanı: Bugün geçerli genel yapı bilgisi ve İsveç yapı araştırmaları konusunda süreli yayın, rapor ve özlerden ibaret bir dokümantasyon merkezi oluşturma. Uygulayıcılara özellikle literatür taramasını içeren bir bilgi ve dokümantasyon hizmeti verme. Kendi konu-

sunda İsveç yayınlarını tarama ve bibliyografya ve özet hazırlama ve sonuçları diğer İskandinav ülkeleri ile birlikte yayınlama. Enstitü kendi konusunda 1953 yılından bu yana İskandinav ülkelerinde çıkan yayınların eksiksiz bir koleksiyonuna sahiptir.

c) Kullanıcıya Bilgi Verme Ulusal Enstitüsü

(Statens Institut for Konsumentfragor, Stockholm)

Çalışma alanı: İsveçliye günlük yaşamında kullandığı eşya konusunda bilgi verme ve bu eşyanın geliştirilmesini özendirme. İsveç Yapı Merkezi ile işbirliği yaparak devamlı sergiler aracılığı ile yapı ürünleri konusunda bilgi yayma.

10. İSVİÇRE

a) İsviçre Yapı Dokümantasyon Ltd.

(Schweizer Baudokumentation A.G., Blauen)

Çalışma alanı: Sfb Yapı sınıflandırma sistemini kullanarak İsviçre yapı kataloğunu yayınlama.

11. İTALYA

a) İnşaat Mühendisliği, Mimarlık, Şehir ve Kırsal Alan Planlaması Dokümantasyon Merkezi

(Centro di Documentazione d'Ingegneria Civile Architettura e Pianificazione Territoriale, Milano)

Çalışma alanı: İnşaat mühendisliği, mimarlık, şehir ve kırsal alan planlaması konularında eksiksiz bir dokü-

mantasyon toplama ve yayma. Bütün dünya araştırma ve dokümantasyon merkezleri ile ilişki.

12. POLONYA

a) Merkezi Yapı Enformasyon Merkezi

(Centralny Osrodek Informacji Budownictwa,
Warszawa)

Çalışma alanı: Polonya ve diğer ülkelerde yapı gelişimleri konusunda teknik ve ekonomik enformasyon.

13. ROMANYA

a) Yapı, Mimarlık ve Şehir Planlaması Dokümantasyon Merkezi

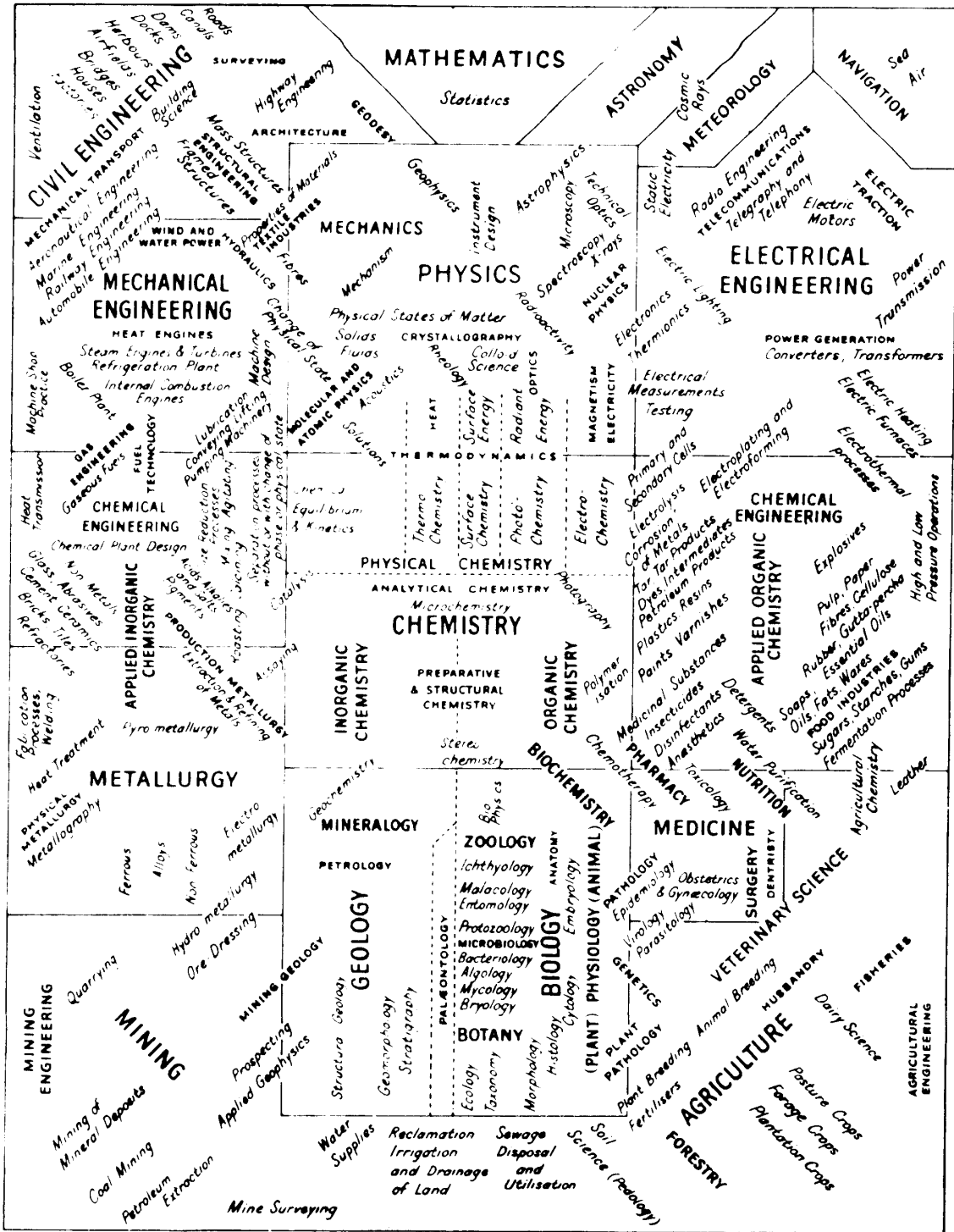
(Centrul de Documentare Pentru Constructii,
Arhitectura Ői Sistematizare - CDCAS, București)

Çalışma alanı: Teknik ve bilimsel enformasyon; bibliyografik dokümantasyon; fotoğraf ve film dokümantasyonu; sergiler; kitaplık.

9-10 TEMMUZ 1964 TARİHİNDE YAPILAN
KONUT ARAŞTIRMALARI KOORDİNASYON
TOPLANTISI'NA KATILAN KURULUŞLAR

- 1- Bayındırlık Bakanlığı
- 2- İmar ve İskân Bakanlığı
- 3- Türk Standardları Enstitüsü
- 4- Devlet İstatistik Enstitüsü
- 5- Ankara Üniversitesi
- 6- Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
Şehircilik ve İskân Kürsüsü
- 7- Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Ev Ekonomisi Kürsüsü
- 8- Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Kültür Teknik Kürsüsü
- 9- İstanbul Teknik Üniversitesi
- 10- İstanbul Teknik Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi
Yapı Araştırma Kurumu
- 11- İstanbul Üniversitesi
- 12- Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 13- Güzel Sanatlar Akademisi
Yüksek Mimarlık Bölümü
- 14- T.M.M.O.B. İnşaat Mühendisleri Odası
- 15- T.M.M.O.B. Mimarlar Odası

A CHART ILLUSTRATING SOME OF
THE RELATIONS BETWEEN THE BRANCHES OF NATURAL SCIENCE AND TECHNOLOGY
H.J.T. Ellingham, 1948.

List published in a paper submitted to the Royal Society Scientific Information Conference, 1948
Reproduced, with minor modifications, by permission of the Royal Society

YAPIYA İLİŞKİN ARAŞTIRMA YAPAN KURULUŞLARIN
GÖREVLERİ

1. TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü

Yapı araştırma politikasının tesbiti için Kuruma tekliflerde bulunur. Yapılması gerekli araştırmaların konularını tesbit eder ve bu araştırmaların yapılmasını sağlar.¹

2. T.C. Bayındırlık Bakanlığı
Yapı İşleri Genel Müdürlüğü

Bakanlık ve resmî kuruluşlar tarafından temin edilen arsalar ve verilen ihtiyaç programlarına göre, Devlete ait binaların arsa etüdlerinin yapılması, projelerin elde edilmesi vb. işlerini ifa eder.²

3. T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Araştırma ve Geliştirme Dairesi

Yurt su yollarının envanteri üzerinden su yapı araştırmaları yapar; akarsular, nehir ağızları ve limanlar, akarsular üzerindeki baraj, regülatör ve sınaî tesislerin belirli ölçekte

¹
Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, T.C.Devlet Teşkilâtı Rehberi, 151. S.

²
Ibid., 177. S.

beton vesair modellerini inşa ettireyerek model araştırmaları yapar; işletme halindeki su yapı tesisleri üzerinde, her bir tesis için ayrı prototip araştırmaları yapar; araştırma personeli ve su işleri mensupları için araştırma eğitimi düzenler; yapı malzemesi, zemin mekaniği, beton ve inşaat kimyası ve radyo izotop araştırmaları yapar ve bu amaçlarla malzeme ve hidrolik araştırma laboratuvarlarını idare eder; taşra teşkilâtının çalışmalarını izler ve aralarında ahenk sağlar.¹

4. T.C. İmar ve İskân Bakanlığı
Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü

Yurdun yapı malzemesi ihtiyacını saptayarak bu ihtiyacın karşılanması çarelerini araştırır, yapı malzemelerinin cins ve niteliklerini ortaya çıkarıcı deney ve araştırmalar yapar, yerli üretimin geliştirilme olanaklarını araştırarak gelişmeleri özendirici tedbirler alır, yapı malzemesi ithal ve ticaretini düzenlemede yapı malzemelerinin standartlarının saptanma ve uygulanmasında ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar, yapı malzemelerini tanıtıcı ve benimsetici çalışmalarda bulunur.²

5. T.C. Millî Savunma Bakanlığı
AR-GE Dairesi

Bakanlığın araştırma ve geliştirme çalışmalarını yapar.

¹
Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, T.C. Devlet Teşkilâtı Rehberi, 211. S.

²
Ibid., 260. S.

6. T.C. Orman Bakanlığı
Ormancılık Araştırma Enstitüsü

Ormana ve orman ürünlerine olan çeşitli ihtiyaçların daha kolay, bol ve ucuz karşılanması imkânlarını çevre şartlarına en uygun ve rasyonel bir ormancılığın memlekette kurulması gerekli teknik esasları, gelişen ormancılık ilim ve tekniğinin yurt ormanlarına uygulanması çarelerini araştırır.¹

7. Türk Standardları Enstitüsü

Her türlü standardları hazırlar; diğer ülkelerde hazırlanan standardları inceler, uygun bulduklarını Türk standardları olarak kabul eder ve yayınlar; bunların ihtiyarî olarak uygulanmalarını teşvik eder; mecburî olarak yürürlüğe konmalarında fayda görülenleri, Bakanlar Kurulu'nda karar alınması için ilgili bakanlıklara sunar; resmî ve özel sektörün talebi üzerine standardları veya projelerini hazırlar ve mütalâa verir; standardlar konusunda her türlü ilmî ve teknik inceleme ve araştırmalarda bulunur; standardlarla ilgili araştırmalar için laboratuvarlar, deneyler yapar.²

¹
Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, T.C.Devlet Teşkilâtı Rehberi, 323. S.

²
Ibid., 495. S.

etüdlerini ve ham madde araştırmalarını sevk ve idare etmek, şirketin iştimal konusu ile ilgili olarak dũnyada gelişen teknoloji ve sistemleri devamlı takip etmek, uygun olanları şirketin istifadesine arz etmek, yeniden tesis edilecek fabrikaların jeolojik, topoğrafik ve sondaj işlerini ifa etmekle görevlidir.¹

10. Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Türkiye ve diğer memleketler öğrencilerine bilimsel, meslek ve teknik alanlarda, İngilizce dilinde, ileri bir ğretim sağlar; Türkiye ve Orta Doğu'nun kaynaklarının gelişmesine ve ekonomik meselelerini znlemesine yardımcı olacak tatbik araştırmalar yapar; hakikati aramaya ve insan bilgisini arttırmaya yönelen temel araştırmaları yapar ve yayar.²

1

Türkiye ve Orta Doğu Anne İdaresi Enstitüsü,
T.C. Devlet Teşkilâtı Rehberi, 618. S.

2

Ibid., 453. S.

EK 6

ANKET FORMU

- 111 -

I
KURULUŞ
BİLGİ FORMU

A. KURULUŞLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1. Adı :
2. Kısaltılmış adı:.....
3. Uluslararası yazışmalarda kullanılan adı :
4. Adresi :
5. Kuruluş yılı:
6. Kanunî dayanağı:
7. Niteliği:
8. Yıllık bütçesi:
9. Finansman kaynağı:
10. Amacı:

B. ARAŞTIRMA GÖREVİNİ YÜRÜTEN DAİRE İLE İLGİLİ BİLGİLER

1- Adı :

2- Kuruluş yılı:

3- Sorumlusu:

4- Araştırmacı personel sayısı:

5- Araştırmacı personelin niteliği:

.....

.....

.....

.....

6- Aynı disiplinde çalışan başka araştırma kuruluşları ile yürütülmekte olan araştırmaları duyurma konusunda işbirliği yapılıyor mu?

Evet

Hayır

Yapılmıyorsa isteniyor mu ?

Evet

Hayır

7- Ankara'da yapı araştırması yapan kuruluşların kütüphane veya dokümantasyon merkezlerinde aynı kataloglama ve sınıflama sistemlerini kullanmalarına taraftar mısınız?

Evet

Hayır

Taraftarsanız kullanmada yarar gördüğünüz sistemler hangileridir ?

.....

.....

.....

.....

8- Basılmış araştırma projeleri ilgililere duyuruluyor mu?

Evet

Hayır

Duyuruluyorsa nasıl duyuruluyor ?

.....
.....
.....

9- Basılmamış araştırma projeleri ilgililere duyuruluyor mu ?

Evet

Hayır

Duyuruluyorsa nasıl duyuruluyor ?

.....
.....
.....

10- Yürütülmekte olan araştırma projeleri ilgililere duyuruluyor mu ?

Evet

Hayır

Duyuruluyorsa nasıl duyuruluyor ?

.....
.....
.....

11- Plânlanmış araştırma projeleri ilgililere duyuruluyor mu ?

Evet

Hayır

Duyuruluyorsa nasıl duyuruluyor ?

.....
.....
.....

12- Araştırma projelerinin duyurulmasına taraftar mısınız ?

Evet

Hayır

13- Araştırma projeleri konu sınıflamasına tabi tutuluyor mu ?

Evet

Hayır

Tutuluyorsa hangi sınıflama sistemi kullanılıyor?

.....

14- Yapı araştırması yapan diğer kuruluşların araştırma projelerinden bilginiz oluyor mu ?

Yurt içi : Evet

Hayır

Yurt dışı: Evet

Hayır

Oluyorsa bu kuruluşlar hangileridir ?

.....
.....
.....
.....

15- Üyesi olduğunuz başka yapı araştırma kuruluşu var mı ?

Evet

Hayır

Varsa bu kuruluşlar hangileridir ?

.....
.....
.....
.....

16- Yapı konusunda araştırma projelerinin duyurulması hakkında düşünceleriniz nelerdir ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

II

KÜTÜPHANE, DOKÜMANTASYON BİRİMİ
BİLGİ FORMU

A. BİRİMLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1. Adı :

2. Kısaltılmış adı :

3. Uluslararası yazışmalarda kullanılan adı :
.....

4. Adresi :

5. Kuruluş yılı:

6. Niteliği :

- a) Kütüphane
- b) Dokümantasyon merkezi
- c) Enformasyon merkezi
- d) Diğer

7. Yönetmeliği var mı ?

Evet

Hayır

B. PERSONEL

Adı Soyadı	Öğrenimi	Bildiği yabancı dil	Birimdeki fonksiyonu

1. Personel sayı olarak yeterli midir ?

Evet

Hayır

Yeterli değil ise yeni personel alınması düşünülüyor mu ?

Evet

Hayır

2. Personel nitelik olarak yeterli midir ?

Evet

Hayır

3. Personel eğitimi yapılıyor mu ?

Evet

Hayır

Yapılıyorsa, nasıl ?

.....
.....
.....

C. KOLLEKSİYON

1. Kitap sayısı:

Türkçe	İngilizce	Fransızca	Almanca	Diğer	Toplam
--------	-----------	-----------	---------	-------	--------

2. Süreli yayın sayısı :

Türkçe	İngilizce	Fransızca	Almanca	Diğer	Toplam
--------	-----------	-----------	---------	-------	--------

3. Tez sayısı:

.....

4. Diğer yayın sayısı (toplantı tutanağı, rapor, patent, harita, v.b.) :

.....

5. Kollectionun oluşumu:

a) Satınalma :

b) Değişim :

c) Bağış :

6. Kullanılan kart ölçüsü :

7. Kataloglama kuralı :

a) Anglo-American Cataloging Rules :

b) A.L.A. :

c) Basma Eserler Alfabetik Kataloglama Kaideleri -
Enstrüksiyon :

d) Diğer

8. Doküman sınıflama sistemi :

a) L.C. :

b) U.D.C. :

c) D.D.C. :

d) Konu başlığı :

e) Diğer :

9. Koleksiyon dışarıya açık mı ?

Evet

Hayır

10. Benzer kuruluşlarla işbirliği yapılıyor mu ?

Evet

Hayır

Yapılmıyorsa nedenleri :

.....
.....
.....
.....

İşbirliği yapılan merkezler :

.....
.....
.....
.....
.....
.....

İşbirliğinin yapıldığı seviye :

.....
.....
.....
.....
.....
.....

D. SUNULAN HİZMETLER

	Evet	Hayır	Ücretli	Ücretsiz	Yıllık baş- vurma sayısı
Yeni gelen yayınların duyurulması					
Sonuçlanmış araştırmaların duyurulması					
Yürütülmekte olan araştırmaların duyurulması					
Planlanmış araştırmaların duyurulması					
Yayın taraması					
Doküman temini ve çoğaltma					
Bibliyografya hazırlama					
Abstrakt ve indeks hazırlama					
Danışmanlık hizmeti					
Çeviri hizmeti					
Diğer					

1. Sunulan hizmetlerin kapsam ve nitelik yönünden geliştirilmesi düşünülüyor mu ?

Evet Hayır

Düşünülyorsa hangi yeni hizmetlerin verilmesi düşünülüyor ?

.....
.....
.....

2. Hizmetler ana kuruluş mensupları dışında her isteyene veriliyor mu ?

Evet Hayır

3. Kütüphanecilik, dokümantasyon, enformasyon alanlarında üyesi olduğunuz kuruluşlar :

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Birim yayınları (adları, süreleri) :

.....
.....
.....
.....

5. Kütüphanecilik, dokümantasyon, enformasyon alanlarında araştırma çalışmaları yapılıyor mu ?

Evet Hayır

Yapılıyorsa , nelerdir ?

.....
.....
.....

6. Araştırma Biriminin yürütmekte olduğu araştırma konuları Biriminize duyuruluyor mu ?

Evet Hayır

YAPIYA İLİŞKİN SINIFLANDIRMA
SİSTEMLERİ

Yapı kuruluşlarında çeşitli amaçlar için kullanılan sınıflandırma sistemleri ve kullanıldıkları ülkeler aşağıda belirtilmiştir. Bunların dışında birçok kuruluş kendi geliştirdikleri özel sistemlerden yararlanmaktadır.

1. AIA (American Institute of Architects)
Filing System for Architectural Plates
and Articles

Amerika Birleşik Devletleri

2. AIA (American Institute of Architects)
Standard Filing System

Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya,
Kanada

3. Abridged Building Classification for
Architects Builders and Civil Engineers (ABC)¹

Avustralya, Belçika, Çekoslovakya, Federal
Almanya, Finlandiya, Fransa, Hindistan,
Hollanda, İngiltere, İsveç, İtalya, Japonya,
Norveç, Romanya, Türkiye, Yugoslavya

¹ Çeşitli dillerdeki tercümelere kullanılmaktadır.

4. Arbeidsvoorwaarden Bouwvakarbeiders

Hollanda

5. Architects' journal Classification Scheme

İngiltere

6. Bliss Bibliographic Classification (BC)

Amerika Birleşik Devletleri

7. Brisch Building Classification

İngiltere

8. British Quantity and Cost Analyses

İngiltere

9. Bruce Martins' Tables for the Coordination
of Building Materials

İngiltere

10. Byggebogen

Danimarka

11. Byggebok

Norveç

12. Byggehandbok
Norveç
13. Bygginformations
Finlandiya
14. Byggstandardiseringens System
İsveç
15. BlO-Bauspiegel
Federal Almanya
16. CI/SfB
CIB üyesi ülkeler
17. Classificarea zecimala pentry constructii și
arhitectura și extrase necesare din celelalte
domenii
Romanya
18. Classification of Topics relating to Corrosion
İngiltere
19. Colon Classification
Hindistan

20. Cordonnier

Fransa

21. Dewey Decimal Classification (DDC)

Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye

22. Dokumentationen der Technik

Federal Almanya, Yugoslavya

23. F. von Marnitz, Baugerateliste

Federal Almanya

24. FABRIMETAL Classification Technique

Belçika

25. Generalbeskrivelse G3

Danimarka

26. Haandbog for Bygningsindustrien

Danimarka

27. Handboken BYGG

İsveç

28. INTEX-- Klassifikation

Federal Almanya

29. Klassifikationssystem för Byggcentrum
İsveç
30. Klassifikationssystem för Byggnadsvaror
İsveç
31. Koordinierte Klassifikation (KK)
İsviçre
32. Library of Congress Classification (LC)
Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye
33. Mosproject
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği
34. Nomenklatura Gradjevinskih Normi
Yugoslavya
35. Nomenklatura Gradjevinskih Objekata
Yugoslavya
36. Nomenklatura Grupa Gradjevinskih Masina
Yugoslavya
37. PAM Systemet
İsveç

38. Prijzen Bouwmaterialen

Hollanda

39. SB (Svensk Byggtjanst) Systemet

İsveç

40. SELECTO

Fransa

41. Sfb (Samarbetskommittén för Byggnadsfrågor
Systemet

Danimarka, Finlandiya, Hollanda, İngiltere,
İsveç, Norveç

42. Sautter's Gliderung des Bauwesens¹

Federal Almanya

43. Standard Reference Book for Architects,
Surveyors and Municipal Engineers

Avustralya

¹

T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Yapı Malzemesi Genel
Müdürlüğü Kütüphanesinde bir süre kullanılmıştır.

44. Sweet's Catalog Service Architectural File
Amerika Birleşik Devletleri
45. Systematische Einteilung des Bauwesens
Federal Almanya
46. U.N. Verbal System of Classification in
Housing, Building and Planning
Birleşmiş Milletler
47. UNITERM System of Coordinate Indexing
Amerika Birleşik Devletleri
48. Universal Decimal Classification (UDC)
Avustralya, Belçika, Çekoslovakya, Danimarka,
Federal Almanya, Finlandiya, Hindistan, Hollanda,
İngiltere, İsveç, İsviçre, Norveç, Romanya,
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Türkiye,
Yugoslavya
49. Verdingungsordnung für Bauleistungen (VOB)
Federal Almanya
50. Wilhelm Kessel,
Material - und Werkzeugliste für die
Einrichtung von Baustellen
Federal Almanya

KISALTMALAR LİSTESİ

AGH	Araştırma ve Geliştirme Harcamaları
AR-GE	Araştırma ve Geliştirme
CIB	International Council for Building Research Studies and Documentation
CIDB	Conseil International du Documentation et du Bâtiment
DDC	Dewey Decimal Classification
GSMH	Gayri Safi Millî Hasıla
IBCC	International Building Classification Committee
İ.T.Ü.	İstanbul Teknik Üniversitesi
K.A.İ.	Konut Araştırmaları İşbirliği
LC	Library of Congress
ODC	Oxford Decimal Classification System for Forestry
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SfB	Samarbetskommitten för Byggnadsfrågor
TBTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TS	Türk Standardı
TSE	Türk Standardları Enstitüsü
TÜRDOK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi
UDC	Universal Decimal Classification
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
YAE	Yapı Araştırma Enstitüsü

BİBLİYOGRAFYA

- Akdoğan, Öktem ve Akdoğan, Gülyüz. "Kütüphane-Dokümantasyon-Tanıtma-Neşriyat Hizmetlerine İlişkin Araştırma Raporu." Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, 1969. (Teksir)
- Artukoğlu, Adil. "Türkiye'de Kütüphaneler Arası İşbirliği." Doçentlik tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1973. (Teksir)
- Auger, Pierre. Current Trends in Scientific Research. New York: UNESCO, 1962.
- Baysal, Jale. Resmi Daire Kütüphaneleri ve Dokümantasyon Merkezleri. Doçentlik Tezi, Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1974.
- Bilimsel ve Teknik Yayınlar Aylık Duyuru Bülteni 1976-.Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi.
- British Standards Institution. Universal Decimal Classification B.S. 1000A : 1961. Abridged English Edition. London: British Standards Institution, 1961.
- Brown, Peter and Stratton, George Burder, ed. World List of Scientific Periodicals Published in the Years 1900-1960. London: Butterworths, 1963.
- Building Research and Practice 1973-. International Council for Building Research, Studies and Documentation.
- "CIB Letter to all members." Rotterdam: 29th December, 1975.
- CIB Newsletter. Rotterdam: International Council for Building Research, Studies and Documentation.

Cankoçak, Güleren. Endüstri Kesiminde Teknolojik Yenileşmenin Hızlandırılması. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1973.

Danish Building Research Institute. Scandinavian Building Research. København: Danish Building Research Institute.

Devlet İstatistik Enstitüsü. Milli Eğitim İstatistikleri Milli, Halk, Çocuk, Üniversite ve Okul Kütüphaneleri 1959-1968. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü, 1972.

Ersoy, Osman. Kütüphaneciliğimizin Sorunları. Ankara: 1966.

Evans, B. Agard and Nicklin, Egil. Building Classification Practices. Rotterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1966.

Faaliyet Raporu 1966. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu.

Genel Kurmay Başkanlığı. Silâhlı Kuvvetler Merkez Kütüphanesi Basılı Kataloğu. Ankara: Genel Kurmay Başkanlığı, 1970.

Giertz, L.M., van Ettinger, J. and de Vries, K.L. "Fundamental Aspects of Transmission of Knowledge." Building Research and Documentation First CIB Congress, Rotterdam 1959. Amsterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1961.

Hacaloğlu, Algan. 1968-1974 İnşaat ve Sektörel Yatırım Deflatörleri. T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1975.

International Council for Building Research Studies and Documentation. ABC. Abridged Building Classification for Architects Builders and Civil Engineers. Rotterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1955.

_____. Directory of Building Research Information and Development Organizations. Rotterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1963.

_____. Directory of Building Research Information and Development Organizations. Rotterdam: International Council for Building Research Studies and Documentation, 1971.

_____. Some Problems of Information Flow in the Building Process. Rotterdam: Bouwcentrum, 1970.

"Konut Araştırmaları İşbirliği Komisyonu Yönetmeliği Tasarısı." 1964. (Teksir.)

"Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı." (Teksir.)

Kölküsz, Özcan Çet'n. İnşaat Ürünlerinin Sınıflanması. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1973.

Kum, İlhan. "Türkiye'de Tıp Kütüphaneleri." Doçentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1974. (Teksir.)

Kürkü, Yavuz. SFB Sistemi. Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1975

Library and Information Science Abstracts 1969-. London: The Library Association.

Library Literature 1921-. New York: The H.W. Wilson Company.

Library Science Abstracts 1966-1968. London: The Library Association.

A Report Covering an International Survey of Current Research and Development on Roads and Road Transport 1966-.
Washington, D.C.: International Road Federation.

Royal Institute of British Architects. Construction Indexing Manual. London: Royal Institute of British Architects, 1968.

_____. SfB/UDC Building Filing Manual. London: Royal Institute of British Architects, 1961.

Schüller, J.A. Principle of Transport of Information: Further Recommendations for Building a Centre and a Network for the Communication Process in Turkey. Ankara, 1968.

Strauss, Lucille J., Shreve, Irene and Brown, Alberta L. Scientific and Technical Libraries: Their Organization and Administration. New York: Becker and Hayes, Inc., 1972.

TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü. Araştırma Projeleri Bülteni 1974. Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1974.

_____. Araştırma Projeleri Bülteni 1975. Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1975.

_____. 1975 Rapor Dönemi Faaliyet Raporu. Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1976.

TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü "Dokümantasyon Birimine Gelen Yayınlar Listesi." Sayı: 1-10. Ankara: TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, 1971-1972. (Teksir.)

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1971 Yılı Programı İcra Plânı İkinci Beş Yıl (1968-1972). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1971.

1974 Yılı Programı İcra Plânı Üçüncü Beş Yıl (1973-1977). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1974.

Kalkınma Plânı Birinci Beş Yıl (1963-1967) 1964 Yılı Programı İcra Plânı. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1963.

"Kamu Kuruluşlarınınca Yapılan ve Yapılacak Olan Araştırmalar." Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1969. (Teksir.)

Türk Üniversitelerinde Yapılan Araştırmalar (1970-1971 ve 1971-1972). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1975.

Yayın Kataloğu 1960-1973. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1974.

Yayın Kataloğu 1974. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1975.

Yayın Kataloğu 1975. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1976.

Yeni Strateji ve Kalkınma Plânı Üçüncü Beş Yıl 1973-1977. T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı, 1972.

T.C. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı Sosyal Plânlama Dairesi Kalkınma Bilimleri Merkezi. "Bilimsel ve Teknik Enformasyon Özel İhtisas Komisyonu Kuruluşu ve Çalışma Plânı." (Teksir.)

- T.C. Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği.
Araştırma ve Geliştirme Dairesi Çalışmaları. Ankara:
T.C. Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği, 1971.
- T.C. İmar ve İskân Bakanlığı. "Konut Araştırmaları Koordinasyon Toplantısı Tutanakları." Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, 1964. (Teksir.)
- T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi. "Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü Cep Kitaplığı Kitap Listesi." Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi, 1965. (Teksir.)
- T.C. Resmi Gazete. 27 Ağustos 1969.
- TÜRDOK Kütüphanesi Aksesyon Listesi 1971-. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi.
- Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Bibliyografya Duyurusu 1975.
Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi.
- Temel ve Uygulamalı Bilimler Aylık Makale Duyuru Bülteni 1974.
Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi.
- Triebel, Wolfgang. Türkiye'de Bir Yapı Araştırma Enstitüsü'nün Organizasyon Çalışma Tarzı ve Vazifeleri. Ankara: T.C. İmar ve İskân Bakanlığı, 1963.
- Turabian, Kate L. A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations. Chicago: The University of Chicago Press, 1973.

Türk Standardları Enstitüsü. Bibliyografik Tanıtım (Referans):

Temel Elemanlar. TS 195. Ankara: Türk Standardları Enstitüsü, 1965.

_____ . Genel Kurul. Ankara: Türk Standardları Enstitüsü.

_____ . Öz ve Yazar Özeti . TS 196. Ankara: Türk Standardları Enstitüsü, 1965.

_____ . TSE Katalog . Ankara: Türk Standardları Enstitüsü.

"Türk Standardları Enstitüsü Kütüphane Talimatı." (Teksir.)

Türkiye Bibliyografyası 1928- . Ankara: Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu. Araştırma Projesi Rehberi. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1973.

_____ . Faaliyet Raporu (1 Mart 1971 - 29 Şubat 1972). Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1972.

_____ . İnşaat Sektöründe Araştırmaların Programlanması Kollokyumu (28-29 Haziran 1965). Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 1966.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi. Ankara Bilimsel ve Teknik Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu 1971. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, 1973.

- Modern Dokümantasyon ve Enformasyon İşlemleri.
Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
Türkiye Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, 1972.
- "Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yapı Araştırma
Enstitüsü Kuruluş Yönetmeliği." (Teksir.)
- Türkiye Makaleler Bibliyografyası 1952-. Ankara: Milli Kütüp-
hane Bibliyografya Enstitüsü.
- Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü. T.C. Devlet Teş-
kilâtı Rehberi. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme
İdaresi Enstitüsü, 1972.
- United Nations. Directory of Authorities and Principal Organi-
zations Related to the Building Industry. United
Nations, 1968.
- Université de Montréal. IF Thesaurus of Building Science and
Technology. Montréal: Université de Montréal, 1972.
- Water Resource Research Catalog 1965-. Washington D.C.: U.S.
Department of the Interior Office of Water Resources
Research Water Resources Scientific Information Center.
- Van Etinger, J., Bouwcentrum. Rotterdam: Bouwcentrum, 1970.
- Yaşanabilir Bir Dünyaya Doğru. Çev. İstanbul:
İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yapı Araştırma Kurumu, 1966.

	ARAŞTIRMA BİRİMİ			B İ							
	KURULUŞ YILI	ARAŞTIRICI PERSONEL		NİTELİĞİ	PERSONEL			KOLEKSİYON			
		SAYISI	EĞİTİM DÜZEYİ		LİSANS ÜSTÜ	LİSANS	DİĞER	DOKÜMAN SAYISI	SÜRELİ YAYIN SAYISI	KATALOGLAMA KURALI YAYINLARIN DUYURULMASI	
KURULUŞLAR											
TBTAK YAPI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ *	1970	26	Doktora Yüksek Lisans Lisans	F D	1	1	1	5669	134	AAÇ-	
T.C.BAYINDIRLIK BAKANLIĞI YAPI İŞLERİ GNL. MD. ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DAİRESİ	1920	5	Yüksek Lisans Lisans								B İ L İ F
T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI DSİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DAİRESİ *	1954	30	Yüksek Lisans Lisans	K	—	—	1	3000	23	Öze-	
T.C. İMAR VE İSKAN BAKANLIĞI YAPI MALZEMESİ GNL. MD. ARAŞTIRMA VE LABORATUVARLAR DAİRESİ	1958	10	Yüksek Lisans Lisans	K	—	—	2	1700	19	Öze-	
T.C. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI AR-GE DAİRESİ *	1920	35	Yüksek Lisans Lisans	K	—	1	4	36900	60	AAÇ-	
T.C. ORMAN BAKANLIĞI ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ *	1952	40	Doktora Yüksek Lisans Lisans	K	—	—	3	4700	78	Öze-	
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	1954	Değişir	Çeşitli	K D	—	2	4	362000	48	AAÇ-	
T.C. DEVLET DEMİRYOLLARI İŞLETMESİ GNL. MD. YOL DAİRESİ	1924	1	Yüksek Lisans								B İ L İ
TÜRKİYE ÇİMENTO SANAYİİ TAŞ ARAŞTIRMA PLANLAMA VE KOORDİNASYON MÜDÜRLÜĞÜ *	1969	10	Yüksek Lisans Lisans	D	—	1	—	100	—	Öze-	
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ	1957	150	Profesör Yardımcı Prof. Asistan Doktora adayı Yük.Lisans adayı	K	5	17	13	200000	2077	AAÇ-	
* BİLGİ BİRİMİ YALNIZ ARAŞTIRMA BİRİMİNE HİZMET VEREN KURULUŞLAR											

K : Kütüphane
D : Dokümantasyon
E : Enformasyon

Middle East Technical University. Abstracts of Graduate Theses 1956-1966. Ankara: Middle East Technical University, 1966.

_____ . Abstracts of Graduate Theses 1956-1971.
Ankara: Middle East Technical University, 1973.

Minder, Thomas L. "Organizational Problems in Library Cooperation." Library Journal (October 15, 1970): 3448-50.

Olson, Lowell. "Okul Kütüphaneleri Dersi Notları." 1975.

Organisation for Economic Co-operation and Development.
Information for a Changing Society. Paris: Organisation
for Economic Co-operation and Development, 1971.

Ormançılık Araştırma Enstitüsü Yıllık Bülteni 1952-.
Ankara: Ormançılık Araştırma Enstitüsü.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Araştırma ve
Geliştirme Enstitüsü. Öğretim Üyelerinin Yayınlanmış
ve Yayınlanmamış Çalışmaları. Ankara: Orta Doğu Tek-
nik Üniversitesi, 1972.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi. "1972 Yılı
Yüksek Lisans Tez Çalışmaları Özetleri." Ankara: Orta
Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, 1973.
(Teksir.)

Öztükel, Nihâl. "TBTAK Yapı Araştırma Enstitüsü Dokümantasyon
Birimi." Konuşma metni, 1972. (Teksir.)

Öztükel, Nihâl ve Akdoğan, Gülyüz. "Teknik Araştırma Dairesi
Doküman Listesi No: 1." Ankara: T.C. İmar ve İskân
Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma
Dairesi, 1969. (Teksir.)